

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 28.10.2022 г.
С(2022) 7945 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

**Временна рамка за мерки за държавна помощ при кризи в подкрепа на
икономиката след агресията на Русия срещу Украйна**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Временна рамка за мерки за държавна помощ при кризи в подкрепа на икономиката след агресията на Русия срещу Украйна

1. 1. АГРЕСИЯТА НА РУСИЯ СРЕЩУ УКРАИНА, НЕЙНОТО ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ ИКОНОМИКАТА НА ЕС И НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ВРЕМЕННИ МЕРКИ ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ

- (1) На 22 февруари 2022 г. Русия незаконно призна за независими образувания неконтролираните от правителството зони на Донецка и Луганска област в Украйна. На 24 февруари 2022 г. Русия започна непровокирана и неоправдана военна агресия срещу Украйна. Европейският съюз (ЕС) и международните партньори реагираха незабавно на тежкото нарушение на териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна, като наложиха ограничителни мерки (санкции). Санкции бяха наложени и на Беларус поради ролята ѝ, улесняваща военната агресия на Русия. През следващите седмици бяха приети допълнителни мерки, а в зависимост от развитието на ситуацията могат да бъдат приети и други мерки. От своя страна Русия също реши да предприеме някои ответни ограничителни икономически мерки¹.
- (2) Руската военна агресия срещу Украйна, наложените санкции и предприетите ответни мерки, например от Русия, ще имат икономически последици за целия вътрешен пазар. Предприятията в ЕС могат да бъдат засегнати по много начини, както пряко, така и непряко. Тези начини могат да бъдат под формата на свиване на търсенето, прекъсване на действащи договори и проекти, водещо до загуба на оборот, прекъсване на веригите на доставки, по-специално на суровини и предпродукти, или на други производствени фактори, които вече не са налични или не са икономически достъпни.
- (3) Руската военна агресия срещу Украйна доведе до прекъсване на веригите на доставки за вноса на ЕС от Украйна за определени продукти, по-специално зърнени култури и растителни масла, както и за износа на ЕС за Украйна. Енергийният пазар беше значително засегнат от повишаването на цените на електроенергията и природния газ в ЕС. Вероятността от военна агресия от страна на Русия срещу Украйна оказа въздействие върху енергийния пазар през седмиците преди физическата агресия. Високите цени на енергията засягат няколко икономически сектора, включително някои от тези, които постраднаха особено от пандемията от COVID-19, като транспорта и туризма. Отражението бе почувствано и на финансовите пазари, като това е свързано преди всичко с опасения във връзка с ликвидността и нестабилността на пазара при търговията със основни продукти. Военната агресия на Русия срещу Украйна доведе също

¹ Например, на 6 март 2022 г. правителството на Руската федерация прие Постановление № 299 за изменение на параграф 2 от методиката за определяне на размера на възнаграждението, което се изплаща на патентоприетеля при вземането на решение относно използването на изобретението, полезния модел, решението за използване на изобретението без неговото съгласие и процедурата за неговото изплащане. В това изменение се предвижда „да няма възнаграждение за използването на изобретение, полезен модел или промишлен дизайн на „патентоприетелите“ от чужди държави, които извършват „неприятелски действия“.

до значително разселване на украински граждани както в страната, така и в съседните държави. Безпрецедентният приток на бежанци в ЕС има сериозни хуманитарни и икономически последици.

- (4) Геополитическата криза, предизвикана от агресията на Русия срещу Украйна, се отрази също особено сериозно върху секторите на селското стопанство, преработката на храни, рибарството и аквакултурите. Поради високите цени на енергията цените на торовете също се запазват високи. Предлагането на торове също е засегнато от тези ограничения върху вноса на торове от Русия и Беларус. Кризата вероятно ще има сериозни последици за снабдяването на ЕС със зърно (по-специално царевица и пшеница) и маслодайни семена (слънчоглед, рапица) или със скорбялови производни от Украйна и Русия, което води до силно покачване на цените на фуражите за добитък. Комбинираното въздействие на тези увеличения на разходите за енергия, торове, зърнени култури и растителни масла се усеща най-силно в животновъдството². Украйна е също така важен производител и износител на растителни масла (особено на слънчоглед), поради което увеличенията на цените на тези продукти засягат операторите в хранително-вкусовата промишленост и ги принуждават да търсят алтернативи.
- (5) Второ опасение е невъзможността продуктите от ЕС да продължат да достигат до Украйна, а евентуално и до Русия и Беларус поради военното положение или санкциите. Това ще засегне главно вината и спиртните напитки, преработените храни (включително преработените плодове и зеленчуци), шоколада, сладкарските изделия, храните за кърмачета и храните за домашни животни, що се отнася до Русия, плодовете и зеленчуците в случая на Беларус, а за Украйна — повечето селскостопански продукти.
- (6) Положението се утежнява от рязкото увеличение на производствените разходи, отчасти поради увеличаването на разходите за азотни торове, дължащо се на изключително силното увеличение на цената на природния газ, но също така и поради прякото използване на енергия в селскостопанските производствени процеси. Тъй като Русия и Беларус са важни производители и износители на трите основни тора (азот, фосфор, калий), санкциите ще предизвикат още по-силни увеличения на цените на торовете.
- (7) Именно в този контекст Комисията реши да приеме настоящото съобщение, за да уточни критериите за оценка на съвместимостта с вътрешния пазар на мерките за държавна помощ, които държавите членки могат да предприемат, за да преодолеят икономическите последици от агресията на Русия срещу Украйна, последващите санкции, наложени от ЕС и международните партньори, както и ответните мерки, предприети например от Русия³. Координираният

² Украйна е четвъртият по големина външен доставчик на храни за ЕС и основен доставчик на зърнени култури (52 % от вноса на царевица в ЕС, 19 % мека пшеница), растителни масла (23 %) и маслодайни семена (22 %, особено рапица: 72 %). Цените на храните в световен мащаб вече са достигнали високи равнища и е възможно поради тази ситуация да се покачат още повече.

³ Например, според глобалната база данни на Световната организация за интелектуална собственост (СОИС) за търговските марки, глобалната база данни на СОИС за дизайнните, базата данни PatentSight, през март 2022 г. има около 150000 търговски марки, 2000 промишлени дизайна и 44000 патента, собственост на дружества от ЕС, които са в сила в Русия. Търговските марки от ЕС, защитени в Русия, се отнасят главно до следните сектори: фармацевтика, козметика, автомобилостроене, химически и потребителски стоки, модни и луксозни стоки. Като се имат предвид неясната терминология на изменението на методиката за вознаграждение, което трябва да

икономически отговор на държавите членки и институциите на ЕС е от решаващо значение за смекчаването на непосредствените отрицателни социални и икономически последици в ЕС, за запазването на стопанските дейности и работните места, както и за улесняване на структурните корекции, необходими в отговор на новата икономическа ситуация, създадена след руската военна агресия срещу Украйна.

1.1. Санкции, наложени от Европейския съюз и международните партньори

- (8) След непровокираната и неоправдана агресия на Русия срещу Украйна Съветът на Европейския съюз постигна съгласие по няколко пакета от ограничителни мерки.
- (9) На 23 февруари 2022 г. Съветът постигна съгласие по пакет, включващ i) целенасочени санкции срещу 351-те членове на руската Държавна дума и още 27 лица, ii) ограничения върху икономическите отношения с неконтролираните от правителството зони на Донецка и Луганска област и iii) ограничения на достъпа на Русия до капиталовите и финансовите пазари и услуги на ЕС⁴.
- (10) На 25 февруари 2022 г. Съветът постигна съгласие по допълнителни санкции срещу Русия, насочени към: i) финансовия сектор, ii) енергийния, космическия и транспортния сектор (авиация), iii) изделията с двойна употреба, iv) контрола на износа и финансирането на износа, v) визовата политика и vi) допълнителните санкции срещу руски и други (включително беларуски) граждани⁵.

бъде изплатено на патентоприетеля с Постановление № 299 от 6 март 2022 г. (вж. бележка под линия 1), прието от руското правителство, и икономическата експозиция на предприятията от ЕС и техните нематериални активи, държани в Русия, подобна насрещна мярка може да има потенциално широко и вредно въздействие върху предприятията от ЕС.

⁴ Регламент (ЕС) 2022/259 на Съвета от 23 февруари 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 42 I, 23.2.2022 г., стр. 1). Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/260 и 2022/261 на Съвета от 23 февруари 2022 г. за прилагане на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 42 I, 23.2.2022 г., стр. 3; ОВ L 42 I, 23.2.2022 г., стр. 15); Регламент (ЕС) 2022/262 на Съвета от 23 февруари 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 42 I, 23.2.2022 г., стр. 74); Регламент (ЕС) 2022/ 263 на Съвета от 23 февруари 2022 г. относно ограничителни мерки в отговор на признаването на неконтролираните от правителството зони на Донецка и Луганска област в Украйна и разпореждането за влизане на руски въоръжени сили в тези зони (ОВ L 42 I, 23.2.2022 г., стр. 77); Решение (ОВППС) 2022/264 на Съвета от 23 февруари 2022 г. за изменение на Решение 2014/512/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 42 I, 23.2.2022 г., стр. 95); Решение (ОВППС) 2022/265 и 2022/267 на Съвета от 23 февруари 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 42 I, 23.2.2022 г., стр. 98; ОВ L 42 I, 23.2.2022 г., стр. 114); и Решение (ОВППС) 2022/266 на Съвета от 23 февруари 2022 г. относно ограничителни мерки в отговор на признаването на неконтролираните от правителството зони на Донецка и Луганска област в Украйна и разпореждането за влизане на руски въоръжени сили в тези зони (ОВ L 42 I, 23.2.2022 г., стр. 109);

⁵ Решение (ОВППС) 2022/327 на Съвета от 25 февруари 2022 г. за изменение на Решение 2014/512/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 48, 25.2.2022 г., стр. 1); Регламент (ЕС) 2022/328 на Съвета от 25 февруари 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед

- (11) На 28 февруари 2022 г. Съветът реши да затвори европейското въздушно пространство за руски въздухоплавателни средства и прие превантивни мерки, за да гарантира, че Руската централна банка не може да използва международните си резерви по начини, които подкопават въздействието на предприетите мерки⁶. Съветът прие и допълнителни санкции срещу руски лица⁷.
- (12) На 1 март 2022 г. Съветът прие допълнителни мерки: i) отстраняване на подбрани руски банки от системата за съобщения SWIFT⁸, ii) мерки срещу дезинформацията, разпространявана от руските държавни медии Russia Today и Sputnik⁹.
- (13) На 2 март 2022 г., поради ролята ѝ, улесняваща военната агресия, Съветът реши да въведе допълнителни санкции срещу Беларус във връзка с търговията със стоки, използвани за производството на тютюневи изделия, минерални продукти, продукти от калиев хлорид („поташ“), дървени изделия, циментови продукти, железни и стоманени продукти и каучукови продукти. Той също така

на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 49, 25.2.2022 г., стр. 1); Решение (ОВППС) 2022/329 на Съвета от 25 февруари 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 50, 25.2.2022 г., стр. 1); Регламент (ЕС) 2022/330 на Съвета от 25 февруари 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 51, 25.2.2022 г., стр. 1); Решение (ОВППС) 2022/331 на Съвета от 25 февруари 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 52, 25.2.2022 г., стр. 1); Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/332 на Съвета от 25 февруари 2022 г. за изпълнение на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 53, 25.2.2022 г., стр. 1); Решение (ЕС) 2022/333 на Съвета от 25 февруари 2022 г. относно частичното спиране на прилагането на Споразумението между Европейската общност и Руската федерация за облекчаване на визовия режим за гражданите на Европейския съюз и на Руската федерация (ОВ L 54, 25.2.2022 г., стр. 1).

⁶ Регламент (ЕС) 2022/334 на Съвета от 28 февруари 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 на Съвета относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 57, 28.2.2022 г., стр. 1) и Решение (ОВППС) 2022/335 на Съвета от 28 февруари 2022 г. за изменение на Решение 2014/512/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 57, 28.2.2022 г., стр. 4).

⁷ Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/336 на Съвета от 28 февруари 2022 г. за прилагане на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 58, 28.2.2022 г., стр. 1), и Решение (ОВППС) 2022/337 на Съвета от 28 февруари 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 59, 28.2.2022 г., стр. 1).

⁸ Регламент (ЕС) 2022/345 на Съвета от 1 март 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 63, 2.3.2022 г., стр. 1) и Решение (ОВППС) 2022/346 на Съвета от 1 март 2022 г. за изменение на Решение 2014/512/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 63, 2.3.2022 г., стр. 5).

⁹ Регламент (ЕС) 2022/350 на Съвета от 1 март 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 65, 2.3.2022 г., стр. 1) и Решение (ОВППС) 2022/351 на Съвета от 1 март 2022 г. за изменение на Решение 2014/512/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 65, 2.3.2022 г., стр. 5).

забрани износа за Беларус или за използване в Беларус на стоки и технологии с двойна употреба, износа на стоки и технологии, които биха могли да допринесат за развитието на армията, технологиите, отбраната и сигурността в Беларус, както и износа на машини, заедно с ограниченията за предоставяне на свързани услуги¹⁰. Съветът прие и индивидуални мерки срещу 22 беларуски граждани¹¹.

- (14) На 9 март 2022 г. Съветът прие допълнителни мерки, насочени към финансовия сектор в Беларус, включително забрана за SWIFT за три беларуски банки, забрана за трансакции с Централната банка на Беларус, ограничения на финансовите потоци от Беларус към ЕС и забрана за предоставяне на банкноти в евро на Беларус¹². Съветът въведе и допълнителни ограничителни мерки по отношение на износа за Русия на стоки за морско корабоплаване и радиокомуникационни технологии. Освен това Съветът наложи ограничителни мерки на още 160 лица¹³. На 15 март 2022 г.¹⁴ Съветът постигна съгласие по допълнителни секторни и индивидуални мерки срещу Русия. Съветът реши по-специално: i) да забрани всички сделки с определени държавни предприятия, ii) да забрани предоставянето на услуги по определяне на кредитен рейтинг и да забрани достъпа на руски клиенти до абонаментни услуги във връзка с дейности по определяне на кредитен рейтинг, iii) да разшири списъка на лицата, свързани с отбраната и промишлената база на Русия, на които са наложени по-строги ограничения върху износа на стоки с двойна употреба, както и на стоки и технологии, които биха могли да допринесат за технологичното укрепване на сектора на отбраната и сигурността на Русия, iv) да забрани нови инвестиции в руския енергиен сектор и да въведе всеобхватно ограничение на износа на оборудване, технологии и услуги за енергийната промишленост и v) да въведе допълнителни търговски ограничения по отношение на желязото и стоманата, както и луксозните стоки¹⁵. Освен това Съветът реши да санкционира възлови

¹⁰ Регламент (ЕС) 2022/355 на Съвета от 2 март 2022 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 765/2006 относно ограничителни мерки с оглед на положението в Беларус (ОВ L 67, 2.3.2022 г., стр. 1) и Решение (ОВППС) 2022/356 на Съвета от 2 март 2022 г. за изменение на Решение 2012/642/ОВППС относно ограничителните мерки с оглед на положението в Беларус (ОВ L 67, 2.3.2022 г., стр. 103).

¹¹ Регламент (ЕС) 2022/345 на Съвета от 1 март 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 63, 2.3.2022 г., стр. 1) и Решение (ОВППС) 2022/354 на Съвета от 2 март 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 63, 2.3.2022 г., стр. 5).

¹² Регламент (ЕС) 2022/398 на Съвета от 9 март за изменение на Регламент (ЕС) № 765/2006 на Съвета относно ограничителни мерки с оглед на положението в Беларус и участието на Беларус в руската агресия срещу Украйна (ОВ L 82, 9.3.2022 г., стр. 1).

¹³ Регламент (ЕС) 2022/394 на Съвета от 9 март 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 81, 9.3.2022 г., стр. 1);

¹⁴ Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/427 на Съвета от 15 март 2022 г. за изпълнение на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 87, 15.3.2022 г., стр. 1); Регламент (ЕС) 2022/428 на Съвета от 15 март 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 87I, 15.3.2022 г., стр. 13);

¹⁵ Регламент (ЕС) 2022/428 на Съвета от 15 март 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 87 I, 15.3.2022 г., стр. 13) и Решение (ОВППС) 2022/430 на Съвета от 15 март 2022 г.

руски олигарси, лобисти и пропагандисти, както и възлови дружества в авиационния и военния сектор и секторите на изделията с двойна употреба, корабостроенето и машиностроенето¹⁶.

- (15) На 3 юни 2022 г. Съветът прие шести пакет от санкции¹⁷ с оглед на продължаващата военна агресия на Русия срещу Украйна, подкрепата на Беларус за нея и докладваните жестокости, извършени от руските въоръжени сили. Пакетът съдържа: 1) забрана за внос от Русия на суров нефт и рафинирани нефтопродукти, с ограничени изключения; 2) забрана за още три руски банки и една беларуска банка да използват системата SWIFT; и 3) спиране на излъчването в Съюза за още три руски държавни медии. Освен това Съюзът прие санкции срещу още 65 лица и 18 образувания. Те включват лицата, отговорни за жестокостите, извършени в Буча и Мариупол.
- (16) На 21 юли 2022 г. Съветът прие седми пакет, наречен още „пакет за поддръжка и привеждане в съответствие“¹⁸, състоящ се от следните допълнителни мерки: 1)

за изменение на Решение 2014/512/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 87 I, 15.3.2022 г., стр. 56).

¹⁶ Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/427 на Съвета от 15 март 2022 г. за прилагане на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 87 I, 15.3.2022 г., стр. 1) и Решение (ОВППС) 2022/429 на Съвета от 15 март 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 87 I, 15.3.2022 г., стр. 44).

¹⁷ Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/876 на Съвета от 3 юни 2022 г. за прилагане на член 8а, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 765/2006 относно ограничителни мерки с оглед на положението в Беларус и участието на Беларус в руската агресия срещу Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 1); Регламент (ЕС) 2022/877 на Съвета от 3 юни 2022 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 765/2006 относно ограничителни мерки с оглед на положението в Беларус и участието на Беларус в руската агресия срещу Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 11); Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/878 на Съвета от 3 юни 2022 г. за прилагане на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 15); Регламент (ЕС) 2022/879 на Съвета от 3 юни 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 53); Регламент (ЕС) 2022/880 на Съвета от 3 юни 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 75); Решение за изпълнение (ОВППС) 2022/881 на Съвета от 3 юни 2022 г. за прилагане на Решение 2012/642/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на положението в Беларус и участието на Беларус в руската агресия срещу Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 77); Решение (ОВППС) 2022/882 на Съвета от 3 юни 2022 г. за изменение на Решение 2012/642/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на положението в Беларус и участието на Беларус в руската агресия срещу Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 88); Решение (ОВППС) 2022/883 на Съвета от 3 юни 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 92); Решение (ОВППС) 2022/884 на Съвета от 3 юни 2022 г. за изменение на Решение 2014/512/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 128); Решение (ОВППС) 2022/885 на Съвета от 3 юни 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 153, 3.6.2022 г., стр. 139).

¹⁸ Регламент (ЕС) 2022/1269 на Съвета от 21 юли 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 193, 21.7.2022 г., стр. 1), Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/1270 на Съвета от 21

забрана за внос на злато, 2) по-строги изисквания за докладване за санкциониранията лица; 3) целеви забрани за износ; 4) забрана за достъп до пристанища; 5) финансови санкции; 6) продоволствена и енергийна сигурност; 7) освобождаване за медицински и фармацевтични продукти. Съюзът също така добави 54 лица и 10 образувания в списъка за замразяване на активи.

- (17) На 5 октомври 2022 г. Съветът прие осми пакет от санкции, състоящ се от следните допълнителни мерки ⁽¹⁹⁾: 1) включване на допълнителни лица и образувания в списъка със санкции; 2) разширяване на обхвата на ограниченията с включване на Херсонска и Запорожска област; 3) нови ограничения върху вноса и износа; 4) въвеждане на предвидения от Г-7 таван на цените на нефта; 5) ограничения за държавните предприятия; 6) ограничения върху финансовите услуги, консултантските услуги в областта на информационните технологии и други услуги за предприятията; и 7) възпиране на заобикалянето на санкциите.
- (18) Международни партньори, по-специално Съединените щати, Обединеното кралство, Канада, Норвегия, Япония, Южна Корея, Швейцария и Австралия, наложиха санкции в тясно сътрудничество с ЕС.

1.2. Предприятия и домакинства, засегнати от високите цени на газа и електроенергията или от смущения на енергийните доставки

- (19) Настоящата криза доведе до безпрецедентно високи цени на газа и електроенергията, значително над вече високите равнища, наблюдавани в периода преди агресията. Умишленото превръщане от страна на Русия на

юли 2022 г. за прилагане на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 193, 21.7.2022 г., стр. 133), Решение (ОВППС) 2022/1271 на Съвета от 21 юли 2022 г. за изменение на Решение 2014/512/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 193, 21.7.2022 г., стр. 196), Решение (ОВППС) 2022/1272 на Съвета от 21 юли 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 193, 21.7.2022 г., стр. 219).

¹⁹ Регламент (ЕС) 2022/1903 на Съвета от 6 октомври 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2022/263 относно ограничителни мерки в отговор на признаването на неконтролираните от правителството зони на Донецка и Луганска област в Украйна и разпореждането за влизане на руски въоръжени сили в тези зони (ОВ L 259I, 6.10.2022 г., стр. 1), Регламент (ЕС) 2022/1904 на Съвета от 6 октомври 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 259I, 6.10.2022 г., стр. 3), Регламент (ЕС) 2022/1905 на Съвета от 6 октомври 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 259I, 6.10.2022 г., стр. 76), Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/1906 на Съвета от 6 октомври 2022 г. за прилагане на Регламент (ЕС) № 269/2014 относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 259I, 6.10.2022 г., стр. 79), Решение (ОВППС) 2022/1907 на Съвета от 6 октомври 2022 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи, териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 259I, 6.10.2022 г., стр. 98), Решение (ОВППС) 2022/1908 на Съвета от 6 октомври 2022 г. за изменение на Решение (ОВППС) 2022/266 относно ограничителни мерки в отговор на признаването на неконтролираните от правителството зони на Донецка и Луганска област в Украйна и разпореждането за влизане на руски въоръжени сили в тези зони (ОВ L 259I, 6.10.2022 г., стр. 118), Решение (ОВППС) 2022/1909 на Съвета от 6 октомври 2022 г. за изменение на Решение 2014/512/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 259I, 6.10.2022 г., стр. 122).

газовите потоци в оръжие създаде значителна нестабилност и несигурност на енергийните пазари в ЕС и в света. ЕС и неговите държави членки предприеха многобройни мерки за справяне с високите цени и сигурността на енергийните доставки. В този контекст Комисията се позовава на набора от мерки, който представи през октомври 2021 г.²⁰ („Съобщението от октомври“), Съобщението относно REPowerEU от 8 март 2022 г. („Съобщението за REPowerEU“)^{21 22}, плана REPowerEU²³ от 18 май 2022 г., Регламента относно складирането на газ²⁴, Съобщението „Сигурни доставки на газ за безопасна зима“²⁵ от 20 юли 2022 г., Регламент (ЕС) 2022/1369 относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ²⁶ и Регламент (ЕС) 2022/1854 относно спешна интервенция за справяне с високите цени на енергията²⁷. На 18 октомври 2022 г. Комисията прие Съобщението за извънредна ситуация в областта на енергетиката²⁸ за общи мерки на ЕС за подготовка, закупуване и защита. Във връзка с това съобщение Комисията предложи нов Регламент за извънредна ситуация²⁹ с цел справяне с високите цени на газа в ЕС и гарантиране на сигурността на доставките за предстоящата зима. Това ще бъде постигнато чрез съвместно закупуване на газ, механизми за ограничаване на цените на борсата за търгуване на газ (TTF), нови мерки за прозрачно използване на инфраструктурата и солидарност между държавите членки, както и непрекъснати усилия за намаляване на търсенето на газ.

-
- ²⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите COM(2021) 660 final от 13 октомври 2021 г. — Справяне с нарастващите цени на енергията: набор от мерки за действие и подкрепа.
- ²¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: COM(2022) 108 final от 8 март 2022 г. — REPowerEU: Съвместни европейски действия за по-сигурна и устойчива енергия на достъпни цени.
- ²² Чрез Инструмента за техническа подкрепа, създаден с Регламент (ЕС) 2021/240 на Европейския парламент и на Съвета от 10 февруари 2021 г. (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 1), при поискване Комисията подкрепя държавите членки да разработват и изпълняват реформи, предназначени да осигурят по-достъпна, сигурна и устойчива енергия.
- ²³ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: COM(2022) 230 final от 18 май 2022 г. — План REPowerEU.
- ²⁴ Регламент (ЕС) 2022/1032 на Европейския парламент и на Съвета от 29 юни 2022 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2017/1938 и (ЕО) № 715/2009 във връзка със съхранението на газ (ОВ L 173, 30.6.2022 г., стр. 17).
- ²⁵ Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, COM(2022) 360 final от 20 юли 2022 г. „Сигурни доставки на газ за безопасна зима“.
- ²⁶ Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета от 5 август 2022 г. относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ (ОВ L 206, 8.8.2022 г., стр. 1).
- ²⁷ Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията (ОВ L 261I, 7.10.2022 г., стр. 1).
- ²⁸ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, COM/2022/553 final от 18 октомври 2022 г. — Извънредна енергийна ситуация — да се подготвим за нея, да закупуваме енергия и да защитим ЕС всички заедно.
- ²⁹ Предложение за регламент на Съвета, COM/2022/549 final от 18 октомври 2022 г. — Укрепване на солидарността чрез по-добра координация на покупките на газ, трансграничния обмен на газ и надеждни референтни показатели за цените.

- (20) Много високите цени на енергията вредят на икономиката, както и на покупателната способност на гражданите на ЕС, особено на най-уязвимите. Европейската централна банка изчисли, че реалният БВП ще се свие с 0,1 % през последното тримесечие на 2022 г. и ще остане непроменен през първото тримесечие на 2023 г. главно поради въздействието на смущенията в енергийните доставки, по-високата инфлация и свързания с това спад на доверието³⁰. Запазващите се високи цени на енергията вероятно ще увеличат бедността и ще засегнат конкурентоспособността на предприятията. По-конкретно енергоемките отрасли са изправени пред по-високи производствени разходи. В някои случаи тези увеличения на разходите могат да поставят под въпрос запазването на дейността в ЕС на предприятия, които в противен случай биха били печеливши с вероятно последващо отражение върху заетостта.
- (21) Наборът от мерки, представен от Комисията през октомври 2021 г., се оказва полезен и се прилага широко от много държави членки, които са приели множество мерки на национално равнище. Наборът от мерки беше разширен през пролетта на 2022 г. със Съобщението относно краткосрочната намеса на енергийния пазар и дългосрочни подобрения на структурата на пазара на електроенергия³¹.
- (22) В Съобщението за REPowerEU бяха очертани мерки в отговор на нарастващите цени на енергията и за попълване на запасите от газ за зимата, а в плана REPowerEU³² се определят действия за ускоряване на разгръщането на енергията от възобновяеми източници, икономии на енергия и енергийната ефективност и за диверсифициране на енергийните доставки. Ускоряването на екологичния преход ще намали емисиите и зависимостта от вносни изкопаеми горива и ще осигури защита срещу покачвания на цените. С Регламента относно съхранението на газ³³ бяха установени нови минимални задължения за съхранение на газ, за да се гарантират доставките за следващата зима, като от държавите членки се изисква да запълнят газохранилищата до 1 ноември до 80 % през 2022 г. и до 90 % до същата дата през следващите години.
- (23) Тъй като кризата увеличи още повече рисковете за сигурността и прекъсванията на доставките, Съюзът започна да се подготвя за продължително и вероятно пълно спиране на газа от Русия. В новия Европейски план за намаляване на търсенето на газ³⁴ се определят мерки, принципи и критерии за координирано намаляване на търсенето и той е придружен от Регламент (ЕС) 2022/1369

³⁰ Макроикономически прогнози на експерти на ЕЦБ за еврозоната, септември 2022 г.

³¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, COM (2022) 236 final от 18 май 2022 г. — Краткосрочна намеса на енергийния пазар и дългосрочни подобрения на структурата на пазара на електроенергия — курс за действие.

³² COM/2022/230 final, 18 май 2022 г.

³³ Регламент (ЕС) 2022/1032 на Европейския парламент и на Съвета от 29 юни 2022 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2017/1938 и (ЕО) № 715/2009 във връзка със съхранението на газ (ОВ L 173, 30.6.2022 г., стр. 17).

³⁴ Европейска комисия, генерална дирекция „Комуникации“, *Европейски план за намаляване на търсенето на газ*, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2775/705563>

относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ³⁵, в който се определя доброволна цел за намаляване на търсенето на газ с 15 % във всички държави членки и се въвежда процес за задействане на обвързваща цел за намаляване на търсенето, ако това се окаже необходимо.

- (24) На 6 октомври 2022 г. Съветът прие Регламент (ЕС) 2022/1854 относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията с цел да бъдат намалени сметките за енергия на европейските граждани и предприятия. Наред с другото, в Регламент (ЕС) 2022/1854 са включени мерки за намаляване на търсенето на електроенергия, което ще помогне да бъдат намалени разходите за електроенергия за потребителите и за преразпределяне на излишъка от приходи от енергийния сектор към крайните потребители.

1.3. Необходимост от съгласуване на националните мерки за държавна помощ на европейско равнище

- (25) Целенасоченото и пропорционално прилагане на контрола на ЕС върху държавната помощ има за цел да гарантира, че националните мерки за подкрепа са ефективни при подпомагането на предприятията и работниците, засегнати от настоящата криза. Контролът на ЕС върху държавните помощи гарантира също, че вътрешният пазар на ЕС не е разпокъсан и че не се нарушават еднаквите условия на конкуренция. Целостта на вътрешния пазар е важна за устояване на външния натиск и за избягване на надпреварата за субсидии, при която държавите членки с повече средства могат да харчат повече от съседите в ущърб на сближаването в рамките на Съюза.

1.4. Подходящи мерки за държавна помощ

- (26) В рамките на общите усилия на държавите членки да се справят с предизвикателствата, произтичащи от геополитическата ситуация, в настоящото съобщение се определят възможностите, с които държавите членки разполагат съгласно правилата на ЕС за държавната помощ, за да осигурят ликвидност и достъп до финансиране за предприятията, особено за МСП, които са изправени пред икономически предизвикателства в настоящата криза, и да стимулират намаляване на потреблението на енергия.
- (27) Както е посочено в Съобщението от октомври, мерките в полза на нетърговските потребители на енергия не представляват държавна помощ, при условие че не облагодетелстват непряко конкретен сектор или предприятие. Държавите членки могат например да извършват специфични социални плащания за изложените на най-голям риск. Тези плащания биха могли да им помогнат да си платят сметките за енергия в краткосрочен план или да предоставят подкрепа за подобрения на енергийната ефективност, като същевременно гарантират ефективното функциониране на пазара.
- (28) Мерките, предназначени за търговските потребители на енергия, не представляват държавна помощ, при условие че тези мерки са от общ характер. Такива неизбирателни мерки могат например да бъдат под формата на общи намаления на данъци или налози, намалени тарифи за доставка на природен газ,

³⁵ Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета от 5 август 2022 г. относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ (ОВ L 206, 8.8.2022 г., стр. 1).

електроенергия или централно отопление или намалени мрежови разходи. Доколкото държавната намеса се определя като помощ, тези мерки могат да се считат за съвместими с правилата за държавната помощ, ако отговарят на определени изисквания. Например помощ под формата на намаления на хармонизирани данъци за околната среда, които спазват минималните равнища на данъчно облагане и правилата, определени в Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията³⁶, и са в съответствие с разпоредбите на регламент за групово освобождаване, могат да бъдат прилагани от държавите членки, без Комисията да бъде уведомявана предварително за това.

- (29) Във връзка с раздели 2.1 и 2.4 от настоящото съобщение помощ може да се предоставя пряко на крайния бенефициер или чрез доставчик на енергия. Ако помощта се предоставя чрез доставчик на енергия, държавата членка трябва да докаже, че е въвела механизъм, който запазва конкуренцията между доставчиците и който гарантира, че помощта се прехвърля на крайния бенефициер.
- (30) Комисията счита, че за някои финансови нужди може да са необходими инструменти, различни от обхванатите в раздели 2.1, 2.2 и 2.3 от настоящото съобщение. Такъв може да бъде по-специално случаят, когато настоящата криза води не само до нужди от ликвидност, но и до значителни загуби, които могат да застрашат способността на бенефициера да обслужва дълга си и разкриват нужди по отношение на платежоспособността. В случаите, когато на индивидуални бенефициери се предоставя помощ в големи размери и когато способността на тези бенефициери да обслужват дълга си въз основа на възможности в миналото да получават приходи изглежда затруднена, държавите членки могат да обмислят да поискат информация от бенефициерите относно прогнозните им възможности да получават приходи в бъдеще, с които да продължат да обслужват дълга, с цел да се прецени дали използването на различни инструменти, като например подкрепа за платежоспособността, може да бъде или може да стане по-адекватно за посрещане на техните финансови нужди.
- (31) При определени обстоятелства³⁷ държавите членки могат да считат, че предприятията, които са сериозно засегнати от настоящата криза, се нуждаят от подкрепа за платежоспособността, която не може да бъде предоставена в достатъчна степен само чрез частни източници. Когато без такава подкрепа за платежоспособността предприятията биха прекратили или намалили дейността си и когато прекратяването или намаляването на дейността би заплашило енергийните пазари или други пазари, които са от системно значение за икономиката (или за сигурността и устойчивостта на вътрешния пазар), тази подкрепа за платежоспособността може да се счита за съвместима въз основа на член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС.
- (32) Комисията счита, че следните общи принципи са от особено значение за изискваната оценка на всеки отделен случай:

³⁶ Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамката на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията (ОВ L 283, 31.10.2003 г., стр. 51).

³⁷ Намесата трябва да бъде ограничена до ситуации, в които намесата е от общ интерес.

помощта трябва да бъде необходима, подходяща и пропорционална³⁸, за да се избегне такива предприятия да напуснат внезапно пазара и при всички случаи не трябва да надвишава минимума, необходим за гарантиране на нейната жизнеспособност;

дружество, принадлежащо или придобито от по-голяма бизнес група, не е допустимо за получаване на помощ, освен когато може да се докаже, че затрудненията на дружеството не са резултат от произволно разпределение на разходите в рамките на групата и че затрудненията са твърде сериозни, за да могат да бъдат преодолени от самата група. В такива случаи обикновено се изисква съществен принос от страна на групата към разходите за мярката за платежоспособност;

държавната помощ трябва да се предоставя при условия, по които държавата получава възнаграждение в разумен размер, като например подходящ дял от бъдещата стойност на бенефициера, с оглед на размера на предоставения от държавата капитал в сравнение с оставащия собствен капитал на дружеството след отчитане на загубите, включително предвидимите загуби без мярката за помощ;

когато помощта е под формата на подчинен дълг или други хибридни капиталови инструменти, в цялостното възнаграждение за тези инструменти трябва адекватно да са взети предвид характеристиките на избрания инструмент, включително неговото равнище на подчиненост и всички условия на плащане;

ще бъдат необходими подходящи мерки в областта на конкуренцията в съответствие с принципите, изложени в Насоките за оздравяване и реструктуриране от 2014 г.³⁹ Въз основа на особеностите на всеки потенциален случай и съответната конкурентна среда може да се изисква и продажба на активи като компенсаторна мярка. Освен това ще бъдат необходими поведенчески мерки, включително ангажименти, гарантиращи ефективна забрана на изплащането на бонуси или други променливи плащания, забрана за изплащане на дивиденди и придобивания;

за всеки бенефициер държавите членки трябва да извършат оценка на жизнеспособността в дългосрочен план и, когато Комисията счете за целесъобразно, да уведомят Комисията за одобряването на план за реструктуриране в съответствие с Насоките за оздравяване и реструктуриране в рамките на определен период от време.

(33) Държавите членки се приканват да обмислят как да определят по недискриминационен начин изисквания, свързани с опазването на околната среда или сигурността на доставките, за целите на отпускането на помощ съгласно раздел 2.4 от настоящото съобщение. Изискванията биха могли например да бъдат под следните форми⁴⁰:

³⁸ По принцип помощта е пропорционална, ако не надхвърля необходимото за възстановяването на капиталовата структура на бенефициера на помощта отпреди кризата, предизвикана от агресията на Русия срещу Украйна. При оценката на пропорционалността на помощта ще бъде взета предвид държавната помощ, получена или планирана в контекста на настоящата криза, и по-специално помощта, предоставена съгласно настоящото съобщение.

³⁹ Съобщение на Комисията „Насоки за държавна помощ за оздравяване и реструктуриране на нефинансови предприятия в затруднено положение“ (ОВ С 249, 31.7.2014 г., стр. 1).

⁴⁰ Държавите членки се приканват да използват възможностите да предоставят помощ, одобрени съгласно насоките от 2022 г. относно държавната помощ за климата, опазването на околната среда и енергетиката, по-специално по отношение на енергията от възобновяеми източници, енергийната ефективност или други мерки за декарбонизация.

- а. Изискване към бенефициера да задоволява част от потреблението на енергия от възобновяеми енергийни източници, например чрез споразумения за закупуване на електроенергия или преки инвестиции в производството на енергия от възобновяеми източници;
 - б. Изискване за инвестиции в енергийна ефективност, намаляване на потреблението на енергия спрямо стопанското производство, например чрез намалено потребление за производствени процеси, отопление или транспорт, по-специално чрез мерки за изпълнение на препоръките от енергийните обследвания, извършени съгласно член 8, параграф 2 или 4 и приложение VI към Директива 2012/27/ЕС;
 - в. Изискване за инвестиции, намаляващи или диверсифициращи потреблението на природен газ, например чрез мерки за електрификация с използване на възобновяеми енергийни източници или кръгови решения, като например повторното използване на отпадни газове;
 - г. Изискване за инвестиции в гъвкавост, за да се улесни по-доброто адаптиране на бизнес процесите към ценовите сигнали на пазарите на електроенергия.
- (34) Държавите членки могат също така да предоставят помощ за компенсиране на щети, причинени от извънредни обстоятелства съгласно член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС. Такава държавна помощ, предназначена за смекчаване на щетите, причинени пряко от настоящите и извънредни обстоятелства на руската агресия срещу Украйна, може да обхваща и някои преки последици от наложените икономически санкции или ответните мерки, които оказват отрицателно въздействие върху бенефициера при извършването на неговата стопанска дейност или конкретна и отделима част от стопанската му дейност.
- (35) Щетите, причинени пряко от задължителните намаления на потреблението на природен газ или електричество, които може да е необходимо да бъдат наложени от държавите членки, могат да бъдат оценени съгласно член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС, при условие че няма свръхкомпенсация.
- (36) Държавите членки трябва да уведомят за тези мерки и Комисията ще ги оцени пряко съгласно член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС. Такава помощ може да бъде предоставена на предприятия в затруднено положение.
- (37) В съответствие с Регламент (ЕС) № 2022/1369 относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ⁴¹ държавите членки могат да обмислят подходящи мерки за стимулиране на доброволното намаляване на търсенето на природен газ. Когато държавите членки възнамеряват да въведат такива стимули в контекста на настоящата криза, Комисията ще оцени тези мерки пряко съгласно член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС. Въпреки че за това ще е необходима оценка на всеки отделен случай, Комисията счита, че следните елементи са от особено значение:

⁴¹ Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета от 5 август 2022 г. относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ (ОВ L 206, 8.8.2022 г., стр. 1).

- а. използването на състезателен процес, основан на прозрачни критерии, за договаряне на обеми за доброволно намаляване на търсенето;
- б. липсата на всякакви формални ограничения върху трансграничната търговия или потоци;
- в. ограничаването на съответните стимули за намаляване на търсенето в бъдеще, които надхвърлят тези, които бенефициерът би предприел независимо от мярката;
- г. незабавно намаляване на съвкупното крайно търсене на газ в съответната държава членка, като същевременно се избягва просто изместване на търсенето на природен газ.

(38) Държавите членки могат също така да обмислят мерки за стимулиране на запълването на газохранилищата, доколкото пазарът не предоставя адекватни стимули за това. Когато държавите членки възнамеряват да въведат стимули за запълване на газохранилищата в контекста на настоящата криза, Комисията ще ги оцени пряко съгласно член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС⁴². Въпреки че за това ще е необходима оценка на всеки отделен случай, Комисията счита, че следните елементи са от особено значение:

- а. използването на състезателен процес, основан на прозрачни критерии за минимизиране на помощта;
- б. липсата на всякакви ограничения върху трансграничната търговия или потоци;
- в. наличието на предпазни мерки за избягване на свръхкомпенсация;
- г. спазването на задълженията и условията за запълване и стимулиране на съхранението на газ, посочени в членове 6а—6г от Регламент (ЕС) 2017/1938⁴³, по-специално условията за мерките за подпомагане, посочени в член 6б, параграфи 2 и 3.

(39) Комисията ще разглежда за всеки отделен случай възможната необходима, пропорционална и подходяща помощ в съответствие със Съобщението на Комисията „Сигурни доставки на газ за безопасна зима“⁴⁴ и националните планове за действие при извънредни ситуации в областта на сигурността на доставките на газ, с цел адаптиране на съоръженията, които ще допринесат за замяната на газа за ограничен период от време с друго по-замърсяващо въглеродно гориво. Всяко такова алтернативно въглеродно гориво трябва да има възможно най-ниско съдържание на емисии, а помощта следва да бъде предмет на усилия за енергийна ефективност и трябва да се избягват блокиращи ефекти след кризата, в съответствие с целите на ЕС в областта на климата. Тези мерки могат да бъдат насочени както към превантивно намаляване на потреблението на

⁴² Вж. Решение на Комисията от 12.7.2022 г. относно SA.103012 (2022/NN) — Стимулираща мярка за съхранение на природен газ в газохранилището Bergefeuer за следващия отоплителен период.

⁴³ Изменен с Регламент (ЕС) № 2022/1032 на Европейския парламент и на Съвета от 29 юни 2022 г. (ОВ L 173, 30.6.2022 г., стр. 17).

⁴⁴ COM(2022) 360/2, 20.7.2022 г.

газ, така и към реагиране на задължителните ограничения на потреблението на природен газ, освен ако те бъдат компенсирани по друг начин⁴⁵.

- (40) С оглед на предизвикателствата пред превоза на стоки до и от Украйна, Комисията ще разглежда за всеки отделен случай възможна помощ за застраховане или презастраховане по отношение на превоза на стоки до и от Украйна. Наред с другото, държавите членки ще трябва да докажат, че застраховането или презастраховането не е налично изобщо или е налично при ставки, които са значително по-високи, отколкото преди руското нашествие в Украйна.
- (41) Превозът на бежанци и хуманитарни материали по принцип не попада в приложното поле на правилата на ЕС за държавна помощ, при условие че държавата действа, упражнявайки своите публични правомощия (за разлика от извършването на стопанска дейност), и доколкото транспортните услуги не се закупуват на цена над пазарната.
- (42) Помощта, отпусната по силата на настоящото съобщение в полза на предприятия, която минава през кредитни институции в ролята им на финансови посредници, е от пряка полза за тези предприятия. С нея обаче може да бъде предоставено непряко предимство на финансовите посредници. При спазване на предпазните мерки, предвидени в раздели 2.2 и 2.3 обаче, такава непряка помощ няма за цел да запази или възстанови жизнеспособността, ликвидността или платежоспособността на кредитните институции. Следователно такава помощ няма да се определя като извънредна публична финансова подкрепа съгласно Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките — ДВПБ)⁴⁶ или съгласно Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета (Регламент за Единния механизъм за реструктуриране — ЕМП)⁴⁷ и няма да бъде оценявана съгласно правилата за държавна помощ, които се прилагат за банковия сектор⁴⁸.

⁴⁵ Пример в контекста на производството на електроенергия е Решение на Комисията от 30.9.2022 г. относно държавна помощ SA.103662 (2022/N) — Германия — Временен резерв за доставка на електроенергия от лигнитни въглища за спестяване на газ.

⁴⁶ ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 190, вж. член 2, параграф 1, точка 28 от ДВПБ.

⁴⁷ ОВ L 225, 30.7.2014 г., стр. 1, вж. член 3, параграф 1, точка 29 от Регламента за Единния механизъм за реструктуриране.

⁴⁸ Съобщение на Комисията — Рекапитализация на финансовите институции в условията на настоящата финансова криза: ограничаване на помощта до необходимите минимални равнища и предпазни мерки срещу излишното нарушаване на конкуренцията (ОВ С 10, 15.1.2009 г., стр. 2); Съобщение на Комисията относно обработването обезценените активи във финансовия сектор на Общността (ОВ С 72, 26.3.2009 г., стр. 1); Съобщение относно връщане на жизнеспособността и оценка на мерките за реструктуриране във финансовия сектор според правилата за държавна помощ в настоящата криза (ОВ С 195, 19.8.2009 г., стр. 9); Съобщение на Комисията относно прилагането от 1 януари 2011 г. на правилата за държавни помощи за подкрепата на мерки в полза на банки в контекста на финансовата криза (ОВ С 329, 7.12.2010 г., стр. 7); Съобщение на Комисията относно прилагането от 1 януари 2012 г. на правилата за държавни помощи за подкрепата на мерки в полза на банки в контекста на финансовата криза (ОВ С 356, 6.12.2011 г., стр. 7); и Съобщение на Комисията относно прилагането от 1 август 2013 г. на правилата за държавните помощи към мерките за подкрепа на банки в контекста на финансовата криза („Съобщение относно банковия сектор от 2013 г.“) (ОВ С 216, 30.7.2013 г., стр. 1).

- (43) Помощта, предоставена от държавите членки на кредитни институции съгласно член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС за компенсиране на преки щети, понесени в резултат на настоящата криза, която няма за цел да запази или възстанови жизнеспособността, ликвидността или платежоспособността на дадена институция или субект, няма да се определя като извънредна публична финансова подкрепа съгласно ДВПБ, нито съгласно Регламента за ЕМП, нито ще се оценява съгласно правилата за държавна помощ, приложими за банковия сектор⁴⁹.
- (44) Ако поради настоящата криза и санкциите, наложени във връзка с тази агресия, кредитните институции се нуждаят от извънредна публична финансова подкрепа (вж. член 3, параграф 1, точка 28 от ДВПБ и член 2, параграф 1, точка 29 от Регламента за ЕМП) под формата на ликвидност, рекапитализация или мярка за обезценени активи, ще трябва да се прецени дали тази мярка отговаря на условията по член 32, параграф 4, буква г), подточка i), подточка ii) или подточка iii) от ДВПБ и по член 18, параграф 4, буква г), подточка i), подточка ii) или подточка iii) от Регламента за ЕМП. Ако са изпълнени последните условия, кредитната институция, получаваща такава извънредна публична финансова подкрепа, няма да се счита за проблемна институция или за институция, която има вероятност да стане проблемна.
- (45) Доколкото такива мерки са насочени към разрешаването на проблеми, свързани с агресията на Русия срещу Украйна, и санкциите, наложени във връзка с тази агресия, ще се счита, че те попадат в приложното поле на точка 45 от Съобщението относно банковия сектор от 2013 г.⁵⁰, в която се предвижда изключение от изискването за споделяне на тежестта от акционерите и притежателите на подчинен дълг.
- (46) Помощта, предоставена съгласно настоящото съобщение, не може да бъде обвързана с условие за преместването на производствена или друга дейност на бенефициера от друга държава в рамките на ЕИП на територията на държавата членка, която предоставя помощта. Такова условие би имало вредно въздействие върху вътрешния пазар. При това не е от значение реалният брой на закритите работни места в първоначалното място на установяване на бенефициера в ЕИП.
- (47) Помощ съгласно настоящото съобщение не се предоставя на предприятия, на които са наложени санкции, приети от ЕС, включително, но не само:
- a. лица, образувания или органи, изрично посочени в правните актове за налагане на тези санкции;
 - b. предприятия, притежавани или контролирани от лица, образувания или органи, срещу които са наложени санкции от страна на ЕС; или

⁴⁹ Комисията трябва да бъде уведомявана за всички мерки за подкрепа на кредитни институции или други финансови институции, които представляват държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС и попадат извън обхвата на настоящото съобщение, и тя ще ги оценява съгласно съответните правила за държавна помощ.

⁵⁰ Според определението в бележка под линия 48.

- в. предприятия, осъществяващи дейност в отрасли, подложени на санкции, приети от ЕС, доколкото помощта би подкопала целите на съответните санкции.

1.5. Приложимост на член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС

- (48) Съгласно член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС Комисията може да обяви дадена помощ за съвместима с вътрешния пазар, ако тя е предназначена „за преодоляването на сериозни затруднения в икономиката на държава членка“. В този контекст съдилищата на Съюза постановиха, че затрудненията трябва да засягат цялата икономика на съответната държава членка или важна част от тази икономика, а не само икономиката на един от регионите ѝ или на части от територията ѝ. Това също така съответства на необходимостта от строго тълкуване на всяка изключителна разпоредба, каквато е член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС⁵¹. Комисията прилага това тълкуване последователно в практиката си по вземане на решения⁵².
- (49) Комисията счита, че агресията на Русия срещу Украйна, санкциите, наложени от ЕС или неговите международни партньори, и предприетите ответни мерки, например от Русия, създадоха значителна икономическа несигурност, нарушиха търговските потоци и веригите на доставки и доведоха до изключително големи и неочаквани увеличения на цените, особено на природния газ и електроенергията, но също така и на много други производствени фактори и суровини и основни стоки, включително в хранително-вкусовата промишленост. Тези последици, взети заедно, причиниха сериозни затруднения за икономиката във всички държави членки. Прекъсванията на веригата на доставки и повишената несигурност имат преки или косвени последици, които засягат много сектори. Освен това покачващите се цени на енергията засягат почти всяка икономическа дейност във всички държави членки. В съответствие с това Комисията счита, че широк кръг от икономически сектори във всички държави членки са засегнати от сериозни икономически сътресения. Въз основа на това Комисията счита, че е целесъобразно да се определят критериите за оценка на мерките за държавна помощ, които държавите членки могат да вземат, за да преодолеят това сериозно затруднение.
- (50) Държавната помощ е особено оправдана и може да бъде обявена за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС за ограничен период от време, ако е предназначена за преодоляването на недостига на ликвидност, пред който са изправени предприятията, които са пряко или косвено засегнати от сериозните затруднения в икономиката, причинени от руската военна агресия срещу Украйна, санкциите, наложени от ЕС или от

⁵¹ Съединени дела T-132/96 и T-143/96 Freistaat Sachsen и др./Комисия, EU:T:1999:326, точка 167.

⁵² Решение 98/490/ЕО на Комисията по дело C 47/96 *Crédit Lyonnais* (ОВ L 221, 8.8.1998 г., стр. 28), точка 10.1; Решение 2005/345/ЕО на Комисията по дело C 28/02 *Bankgesellschaft Berlin* (ОВ L 116, 4.5.2005 г., стр. 1), точка 153 и следващите; и Решение 2008/263/ЕО на Комисията по дело C 50/06 *BAWAG* (ОВ L 83, 26.3.2008 г., стр. 7), точка 166. Вж. Решение на Комисията по дело NN 70/07, *Northern Rock* (ОВ C 43, 16.2.2008 г., стр. 1); Решение на Комисията по дело NN 25/08, *Rescue aid to Risikoabschirmung WestLB* (ОВ C 189, 26.7.2008 г., стр. 3); Решение на Комисията от 4 юни 2008 г. по дело за държавна помощ C 9/08 *SachsenLB* (ОВ L 104, 24.4.2009 г., стр. 34); и Решение на Комисията от 16 юни 2017 г. по дело SA.32544 (2011/C) *Преструктуриране на TRAINOSE S.A* (ОВ L 186, 24.7.2018 г., стр. 25).

неговите международни партньори, както и икономическите ответни мерки, предприети например от Русия.

- (51) В настоящото съобщение Комисията определя критериите за оценка на съвместимостта, които ще прилага по принцип за помощта, предоставяна от държавите членки при тези обстоятелства съгласно член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС. Поради това държавите членки трябва да докажат, че мерките за държавна помощ, за които Комисията е получила уведомление и които попадат в обхвата на настоящото съобщение, са необходими, подходящи и съразмерни за преодоляването на сериозни затруднения в икономиката на съответната държава членка и че всички изисквания, посочени в настоящото съобщение, са изпълнени.
- (52) Мерките за държавна помощ, за които е постъпило уведомление и които са оценени съгласно настоящото съобщение, са предназначени за подпомагане на предприятия, осъществяващи дейност в ЕС, които са засегнати от руската военна агресия и/или от последиците от наложените икономически санкции и предприетите ответни мерки, например от Русия. Мерките за помощ не могат по никакъв начин да бъдат използвани за подкопаване на желаните ефекти от санкциите, наложени от ЕС или неговите международни партньори, и трябва да бъдат в пълно съответствие с правилата за недопускане на заобикаляне на приложимите регламенти⁵³. По-специално трябва да се избягва възможността физическите лица или образуванията, подложени на санкции, да се възползват пряко или непряко от такива мерки⁵⁴.
- (53) Мерките за държавна помощ, попадащи в обхвата на настоящото съобщение, могат да се натрупват помежду си в съответствие с изискванията на специфичните раздели на настоящото съобщение. Мерките за помощ, обхванати от настоящото съобщение, могат да се натрупват с помощи в съответствие с регламентите за помощ *de minimis*⁵⁵ или с помощи в съответствие с регламентите за групово освобождаване⁵⁶, при условие че се спазват

⁵³ Например, член 12 от Регламент (ЕС) № 833/2014 на Съвета от 31 юли 2014 г. относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 229, 31.7.2014 г., стр. 1).

⁵⁴ Като се има предвид специфичната ситуация от две последователни кризи, засегнали предприятия по множество начини, държавите членки могат да решат да предоставят помощ съгласно настоящото съобщение и на предприятия в затруднено положение.

⁵⁵ Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (ОВ L 352, 24.12.2013 г., стр. 1); Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в селскостопанския сектор (ОВ L 352, 24.12.2013 г., стр. 9); Регламент (ЕС) № 717/2014 на Комисията от 27 юни 2014 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в сектора на рибарството и аквакултурите (ОВ L 190, 28.6.2014 г., стр. 45); и Регламент (ЕС) № 360/2012 на Комисията от 25 април 2012 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към минималната помощ (*de minimis*) за предприятия, предоставящи услуги от общ икономически интерес (ОВ L 114, 26.4.2012 г., стр. 8).

⁵⁶ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване); Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 г. относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за

разпоредбите и правилата за натрупване от посочените регламенти. Мерките за държавна помощ, обхванати от настоящото съобщение, могат да се натрупват с помощи, предоставени съгласно Временната рамка за COVID-19⁵⁷, при условие че спазват съответните им правила за натрупване. Когато държавите членки предоставят на един и същ бенефициер заеми или гаранции съгласно Временната рамка за COVID-19 и съгласно настоящото съобщение и когато общият размер на главницата на заема се изчислява въз основа на заявените лично от бенефициера нужди от ликвидност, държавите членки трябва да гарантират, че тези нужди от ликвидност се покриват с помощ само веднъж. По същия начин помощта по настоящото съобщение може да се натрупва с помощ по член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС, но не може да се стига до прекомерна компенсация на щетите, понесени от бенефициера.

2. ВРЕМЕННИ МЕРКИ ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ

2.1. Помощ с ограничен размер

- (54) Освен съществуващите възможности, основани на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, временните помощи с ограничен размер за предприятия, засегнати от руската агресия срещу Украйна и/или от наложените санкции или предприетите ответни мерки, могат да бъдат подходящо, необходимо и целенасочено решение по време на настоящата криза.
- (55) Комисията ще счита тази държавна помощ за съвместима с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС, при условие че са изпълнени всички условия, които по-долу (специалните разпоредби за първичния селскостопански сектор, секторите на рибарството и аквакултурите са изложени в точка 56):
- а. общият размер на помощта не надхвърля 2 милиона евро на предприятие във всеки един момент⁵⁸. Помощта може да бъде предоставена под формата на преки безвъзмездни средства, данъчни и платежни предимства или под друга форма, като например подлежащи на възстановяване аванси, гаранции⁵⁹, заеми⁶⁰ и капитал, при условие че общата номинална стойност

функционирането на Европейския съюз (ОВ L 193, 1.7.2014 г., стр. 1); и Регламент (ЕС) № 1388/2014 на Комисията от 16 декември 2014 г. за обявяване на някои категории помощи — за предприятия, които произвеждат, преработват и предлагат на пазара продукти от риболов и аквакултури — за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 369, 24.12.2014 г., стр. 37).

⁵⁷ Съобщение на Комисията „Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от COVID-19“ (ОВ С 91I, 20.3.2020 г., стр. 1), изменено със съобщения на Комисията C(2020) 2215 (ОВ С 112 I, 4.4.2020 г., стр. 1), C(2020) 3156 (ОВ С 164, 13.5.2020 г., стр. 3), C(2020) 4509 (ОВ С 218, 2.7.2020 г., стр. 3), C(2020) 7127 (ОВ С 340 I, 13.10.2020 г., стр. 1), C(2021) 564 (ОВ С 34, 1.2.2021 г., стр. 6) и C(2021) 8442 (ОВ С 473, 24.11.2021 г., стр. 1).

⁵⁸ Помощта, отпусната въз основа на схеми, одобрени съгласно настоящия раздел, която е била възстановена преди предоставянето на нова помощ съгласно настоящия раздел, няма да се взема предвид при определянето на това дали съответният таван е надвишен.

⁵⁹ Когато помощта се предоставя под формата на гаранции съгласно настоящия раздел, се прилагат допълнителните условия по точка 61, буква и).

на тези мерки не надхвърля общия праг от 2 милиона евро на предприятие; всички използвани стойности трябва да бъдат в брутно изражение, тоест преди облагане с данъци или други такси;

- б. помощта се предоставя въз основа на схема с прогнозен бюджет;
- в. помощта е предоставена не по-късно от 31 декември 2023 г.⁶¹;
- г. помощта се предоставя на предприятия, засегнати от кризата;
- д. помощта, която се предоставя на предприятия, занимаващи се с преработка и търговия със селскостопански продукти⁶², е допустима, ако не се прехвърля частично или изцяло на първичните производители и не е определена въз основа на цената или количеството на продуктите, пуснати на пазара от съответните предприятия или закупени от първични производители, освен ако във втория случай продуктите не са били пуснати на пазара или са били използвани за нехранителни цели, като дестилация, метанизация или компостиране от съответните предприятия.

(56) Чрез дерогация от точка 55, буква а) следните специални условия се прилагат за помощ, отпусната на предприятия, извършващи дейност в секторите на първичното селскостопанско производство, рибарството и аквакултурите, в допълнение към условията в точка 55, букви б)—г):

- а. общата помощ в нито един момент не надвишава 250 000 EUR на предприятие с дейност в първичното производство на селскостопански продукти и 300 000 EUR на предприятие с дейност в секторите на рибарството и аквакултурите⁶³; помощта може да бъде предоставена под формата на преки безвъзмездни средства, данъчни и платежни предимства или под друга форма, като например подлежащи на възстановяване аванси, гаранции⁶⁴, заеми⁶⁵ и капитал, при условие че общата номинална стойност на тези мерки не надхвърля общия съответен праг от 250 000 EUR или 300 000 EUR на предприятие; всички използвани стойности трябва да бъдат в брутно изражение, тоест преди облагане с данъци или други такси;

⁶⁰ Когато помощта се предоставя под формата на заеми съгласно настоящия раздел, се прилагат допълнителните условия по точка 64, буква ж).

⁶¹ Ако помощта се предоставя под формата на данъчно предимство, данъчното задължение, по отношение на което се предоставя това предимство, трябва да е възникнало не по-късно от 31 декември 2023 г.

⁶² Както е определено в член 2, параграф 6 и член 2, параграф 7 от Регламент (ЕО) № 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 г. относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 193, 1.7.2014 г., стр. 1).

⁶³ Помощта, отпусната въз основа на схеми, одобрени съгласно настоящия раздел, която е била възстановена преди предоставянето на нова помощ съгласно настоящия раздел, не трябва да се взема предвид при определянето на това дали съответният таван е надвишен.

⁶⁴ Когато помощта се предоставя под формата на гаранции съгласно настоящия раздел, се прилагат допълнителните условия по точка 61, буква и).

⁶⁵ Когато помощта се предоставя под формата на заеми съгласно настоящия раздел, се прилагат допълнителните условия по точка 64, буква ж).

- б. помощ за предприятия, извършващи дейност в първичното производство на селскостопански продукти не се фиксира на основата на цената или количеството продукти, пуснати на пазара;
 - в. помощта за предприятия, осъществяващи дейност в сектора на рибарството и аквакултурите, не засяга никоя от категориите помощ, посочени в член 1, параграф 1, букви а)–к) от Регламент (ЕС) № 717/2014⁶⁶.
- (57) Когато предприятие извършва дейност в няколко сектора, за които се прилагат различни максимални размери в съответствие с точка 55, буква а) и точка 56, буква а), съответната държава членка трябва да гарантира чрез подходящи средства, като например осчетоводяване по отделни сметки, че за всяка от тези дейности се спазва съответният таван, както и че общият максимален размер от 2 милион евро на предприятие не е надвишен. Когато предприятие извършва дейност изключително в секторите, за които се прилага точка 56, буква а), общият максимален размер от 300 000 EUR на предприятие не следва да се надвишава.
- (58) Мерките, предоставени съгласно настоящото съобщение под формата на подлежащи на възстановяване аванси, гаранции, заеми или други подлежащи на възстановяване инструменти, могат да бъдат преобразувани в други форми на помощ, като например безвъзмездни средства, при условие че преобразуването се извършва най-късно до 30 юни 2024 г. и са спазени условията в настоящия раздел.

2.2. Подкрепа за ликвидността под формата на гаранции

- (59) За да се осигури достъп до ликвидност за предприятия, засегнати от настоящата криза, публичните гаранции по заеми за ограничен период от време и за заеми в ограничен размер могат да бъдат подходящо, необходимо и целенасочено решение при сегашните обстоятелства⁶⁷.
- (60) За една и съща главница на заем гаранциите, предоставени съгласно настоящия раздел, не може да се натрупват с помощта, предоставена съгласно раздел 2.3 от настоящото съобщение и обратно, или с помощта, предоставена съгласно раздели 3.2 или 3.3 от Временната рамка за COVID-19. Гаранциите, предоставени съгласно настоящия раздел, могат да се натрупват за различни заеми, при условие че общият размер на заема на бенефициер не надвишава таваните, определени в точка 61, буква д) от настоящото съобщение.

⁶⁶ Регламент (ЕС) № 717/2014 на Комисията от 27 юни 2014 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis в сектора на рибарството и аквакултурите (ОВ L 90, 28.6.2014 г., стр. 45).

⁶⁷ За целите на настоящия раздел понятието „публични гаранции по заеми“ обхваща и гаранциите по някои факторинг продукти, а именно гаранции по факторинг с регрес и реверсивен факторинг, когато факторът има право на регресен иск срещу купувача. Допустимите продукти за реверсивен факторинг трябва да бъдат ограничени до продукти, които се използват само след като продавачът вече е изпълнил своята част от сделката, т.е. продуктът или услугата са доставени. Финансовият лизинг е обхванат и от понятието „публични гаранции по заеми“. Когато с публичните гаранции се цели да се задоволят нуждите от ликвидност на предприятията, които трябва да предоставят финансови обезпечения за търговски дейности на енергийните пазари, тези публични гаранции могат по изключение да включват и банкови гаранции или да бъдат предоставени като финансово обезпечение на централни контрагенти или клирингови членове.

Бенефициерът може да се ползва едновременно от множество мерки съгласно настоящия раздел, при условие че общият размер на заемите на бенефициер не надвишава таваните, посочени в точка 61, буква д).

(61) Комисията ще счита държавната помощ, предоставена под формата на публични гаранции за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС, при условие че:

- а. публичните гаранции се предоставят за нови индивидуални заеми, отпуснати на предприятията;
- б. за всеки индивидуален заем гаранционните премии се определят на минимално равнище, което постепенно се увеличава с увеличаването на срока на гарантирания заем, както е посочено в следната таблица:

Вид получател	За 1-ва година	За 2-ра—3-та година	За 4-та—6-та година
МСП	25bps	50bps	100bps
Големи предприятия	50bps	100bps	200bps

- в. като алтернатива, държавите членки могат да изпращат уведомления за схеми, като използват за основа горната таблица, при което обаче продължителността на гаранцията, гаранционните премии и гаранционното покритие могат да бъдат модулирани за главницата на всеки съответен индивидуален заем (например по-ниското гаранционно покритие би могло да компенсира по-дълъг срок или да позволи по-ниски гаранционни премии); фиксирана премия може да се използва за цялата продължителност на гаранцията, ако тя е по-висока от минималните премии за първата година, посочени в таблицата по-горе за всеки вид бенефициер и е коригирана в зависимост от продължителността на гаранцията и гаранционното покритие в съответствие с настоящата точка;
- г. гаранцията се предоставя най-късно до 31 декември 2023 г.;
- д. общият размер на заемите на бенефициер, за които е предоставена гаранция съгласно настоящия раздел, не следва да надвишава:
 - i. 15 % от средния общ годишен оборот на бенефициера през последните три приключени счетоводни периода⁶⁸;
 - ii. 50 % от разходите за енергия през 12-те месеца, предхождащи месеца, в който е подадено заявлението за помощ⁶⁹; или

⁶⁸ Когато бенефициерите на мярката са новосъздадени предприятия, които нямат три приключени годишни счетоводни отчета, приложимият таван, посочен в точка 61, буква д), подточка i), ще се изчислява въз основа на продължителността на съществуване на предприятието към момента на подаване на заявлението за помощ от предприятието.

- iii. при подходяща обосновка, предоставена от държавата членка на Комисията за нейната оценка (например във връзка с предизвикателствата, пред които е изправен бенефициерът по време на настоящата криза)⁷⁰, размерът на заема може да бъде увеличен:
- за покриване на нуждите от ликвидност от момента на отпускане на помощта за следващите 12 месеца за МСП⁷¹ и за следващите 6 месеца за големи предприятия;
 - за големи предприятия, които трябва да предоставят финансови обезпечения за дейности по търгуване на енергийните пазари, за да покрият нуждите от ликвидност, произтичащи от тези дейности, от момента на предоставяне на помощта за следващите 12 месеца;
 - нуждите от ликвидност следва да бъдат установени чрез самостоятелно сертифициране от страна на бенефициера⁷²;
 - нуждите от ликвидност, които вече са покрити от мерки за помощ по Временната рамка за COVID-19, не могат да бъдат покрити от мерки, приети съгласно настоящото съобщение;
- e. продължителността на гаранцията е ограничена до максимум шест години освен ако не е модулирана в съответствие с точка 61, буква в), а гаранцията не може да надхвърля:
- i. 90 % от главницата на заема в случаите, когато загубите са понесени пропорционално и при същите условия от кредитната институция и от държавата; или
 - ii. 35 % от главницата на заема, когато загубите се приписват първоначално на държавата и едва след това на кредитните институции (т.е. гаранция за първа загуба); както и

⁶⁹ Когато бенефициерите на мярката са новосъздадени предприятия, които нямат записи за целия последен период от дванадесет месеца, приложимият таван, посочен в точка 61, буква д), подточка ii), ще се изчислява въз основа на продължителността на съществуване на предприятието към момента на подаване на заявлението за помощ от предприятието.

⁷⁰ Съответната обосновка може да се отнася до бенефициери, осъществяващи дейност в сектори, които са особено засегнати от преките или косвените последици от агресията, включително санкциите, наложени от ЕС и неговите международни партньори, както и ответните мерки, предприети например от Русия. Тези последици могат да включват прекъсване на веригите на доставки или неизвършени плащания от Русия или Украйна, повишен риск от кибератаки или повишаване на цените на конкретни материали или суровини, засегнати от настоящата криза.

⁷¹ Съгласно определението в приложение I към Общия регламент за групово освобождаване.

⁷² Планът за ликвидност може да включва както оборотния капитал, така и инвестиционните разходи. Комисията пояснява, че докато настоящото съобщение е в сила, съгласно настоящия раздел държавите членки могат да предоставят допълнителни публични гаранции на бенефициери, които вече са получили такава подкрепа, за да се вземат предвид новите нужди от ликвидност, които не са били включени в първоначалната оценка на нуждите от ликвидност. Всяка такава подкрепа трябва да отговаря на всички условия на настоящото съобщение и трябва да бъде гарантирано, че едни и същи нужди от ликвидност се покриват само веднъж.

- iii. и в двата горепосочени случая, когато размерът на заема намалява с времето, например защото заемът започва да бъде изплащан, гарантираният размер трябва да намалее пропорционално;
- ж. при подходяща обосновка, която трябва да бъде предоставена от държавата членка и чрез дерогация от точка б1, букви а), д), е) и з), публичната гаранция може да бъде предоставена като нефинансирано финансово обезпечение⁷³ на централни контрагенти или клирингови членове за покриване на нови нужди от ликвидност, произтичащи от необходимостта да се предоставят финансови обезпечения за преминаващи клиринг дейности по търгуване на енергийните пазари за енергийни предприятия. Покритието на тези нефинансирани гаранции може по изключение да надвишава 90 %. За тези нефинансирани гаранции държавата членка трябва:
- i. ако гаранционното покритие надвишава 90 %, да докажат необходимостта от такова по-високо покритие въз основа на солидни и конкретни доказателства и да поемат ангажимент да валидират и редовно да следят дали крайните бенефициери са в състояние да посрещнат тези нужди от ликвидност чрез други източници на вътрешно или външно финансиране, включително друга помощ съгласно настоящото съобщение;
 - ii. да обосноват размера на гаранциите, който във всеки случай не може да надвишава сумата за покриване на нуждите от ликвидност за следващите 12 месеца, произтичащи от необходимостта да се предоставят финансови обезпечения за преминаващи клиринг дейности по търгуване на енергийните пазари; държавите членки трябва редовно да преразглеждат тези нужди;
 - iii. да обосноват срока, за който е предоставена гаранцията, който трябва да бъде ограничен до 31 декември 2023 г. и при всички случаи да не надвишава периода, през който тези гаранции се смятат за високоликвидни обезпечения съгласно делегиран регламент (ЕС) № 153/2013 на Комисията от 19 декември 2012 г. за допълване на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти относно изискванията към централните контрагенти⁷⁴, изменен;
 - iv. да покажат по какъв начин условията за мобилизиране на гаранцията ще отговорят в достатъчна степен на опасенията, свързани с моралния риск, по отношение на бенефициера и финансовия посредник. По-специално това се отнася до условието за събиране на гарантираните суми от крайния бенефициер, при което вземанията на държавата членка по отношение на активите на крайния бенефициер трябва да

⁷³ Както е обяснено в бележка под линия 67 и за разлика от публичните гаранции по заеми съгласно настоящия раздел, които се използват за улесняване на предоставянето на ликвидност пряко на предприятията, публичните гаранции, предоставени като финансово обезпечение по настоящата точка (б1), буква ж), не са финансирани и се предоставят пряко на централен контрагент или клирингов член без какъвто и да било базисен инструмент.

⁷⁴ ОВ L 52, 23.2.2013 г., стр. 41.

имат същото или по-високо ниво на приоритет като останалите непогасени първостепенни дългове и заеми на крайния бенефициер;

- v. да посочат премиите, които ще се прилагат за такива гаранции, които трябва да бъдат най-малко равни на гаранционните премии, посочени в таблицата в точка 61, буква б), плюс 200 базисни пункта и — ако централният контрагент или клиринговият член не начислява лихвен процент или такси за позицията за нефинансирано обезпечение — трябва да се добави основният лихвен процент, определен в точка 64, буква б);
 - vi. да гарантират, че точка 61, букви г) и и) също са спазени. Предвидената в точка 61, буква в) възможност не е приложима и гаранцията се отнася само до нуждите от ликвидност, определени в точка 61, буква ж);
3. гаранцията е свързана с инвестиционни нужди и/или със заеми за оборотен капитал;
- и. гаранциите може да се предоставят пряко на крайните бенефициери или чрез кредитни институции и други финансови институции като финансови посредници. Кредитните институции или другите финансови институции следва във възможно най-голяма степен да предават на крайните бенефициери предимствата, извлечени от публичните гаранции. Финансовият посредник трябва да е в състояние да докаже, че използва механизъм, който гарантира, че предимствата са прехвърлени във възможно най-голяма степен на крайните бенефициери под формата на по-големи обеми финансиране, портфейли с по-голяма степен на риск, по-ниски изисквания за обезпечение, по-ниски гаранционни премии или по-ниски лихви, отколкото без такива публични гаранции.

2.3. Подкрепа за ликвидността под формата на субсидирани заеми

- (62) За да се осигури достъп до ликвидност за предприятия, засегнати от настоящата криза, субсидираните лихвени проценти за ограничен период от време и за заеми в ограничен размер могат да бъдат подходящо, необходимо и целенасочено решение при сегашните обстоятелства.
- (63) За една и съща главница на заем заемите, предоставени съгласно настоящия раздел, не се натрупват с помощта, предоставена съгласно раздел 2.2 от настоящото съобщение и обратно. Заемите и гаранциите, предоставени съгласно настоящото съобщение, могат да се натрупват за различни заеми, при условие че общият размер на заемите на бенефициер не надвишава праговете, определени в точка 61, буква д) или в точка 64, буква д). Бенефициерът може да се ползва едновременно от множество субсидирани заеми съгласно настоящия раздел, при условие че общият размер на заемите на бенефициер не надвишава таваните, посочени в точка 64, буква д).
- (64) Комисията ще счита държавна помощ под формата на субсидирани заеми в отговор на текущата криза за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС, при условие че са изпълнени следните условия:

- а. заемите не се отпускат на кредитни институции или други финансови институции;
- б. заемите могат да бъдат предоставени при по-ниски лихвени проценти, които са поне равни на базовия лихвен процент (1-годишен IBOR или еквивалентен лихвен процент, публикуван от Комисията⁷⁵), приложим към 1 октомври 2022 г.⁷⁶ или към момента на предоставяне на подкрепата, плюс маржовете за кредитен риск, както са определени в таблицата по-долу⁷⁷:

Вид получател	Марж за кредитен риск за първата година	Марж за кредитен риск за 2-ра—3-та година	Марж за кредитен риск за 4-та—6-та година
МСП	25bps ⁷⁸	50bps ⁷⁹	100bps
Големи предприятия	50bps	100bps	200bps

- в. като алтернатива, държавите членки могат да уведомяват за схеми, като се базират на горната таблица, при което обаче срокът до падежа на заема и маржовете за кредитен риск могат да бъдат модулирани. Така например, фиксиран марж за кредитен риск може да бъде използван за целия срок до падежа на заема, ако той е по-висок от минималния марж за кредитен риск за първата година за всеки вид бенефициер и е коригиран в зависимост от срока до падежа на заема в съответствие с настоящата точка^{80 81};
- г. договорите за заем се подписват най-късно до 31 декември 2023 г. и са ограничени до максимум шест години, освен ако не са модулирани в съответствие с точка 64, буква в);

⁷⁵ Базови лихвени проценти, които се изчисляват в съответствие със Съобщението на Комисията относно преразглеждане на метода за определяне на референтните и скотови лихвени проценти (ОВ С 14, 19.1.2008 г., стр. 6) и се публикуват на уебстраницата на ГД „Конкуренция“ на адрес: https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/reference-discount-rates-and-recovery-interest-rates_en.

⁷⁶ За заеми, отпуснати до 31 декември 2022 г., може да се използва основният лихвен процент от 1 февруари 2022 г.

⁷⁷ Ако за лихвените плащания се прилага гратисен период, минималните лихвени проценти, определени в точка 64, буква б), трябва да бъдат спазвани и лихвите трябва да се начисляват от първия ден на гратисния период и трябва да се капитализират поне веднъж годишно. Срокът на договорите за заем ще остане ограничен до максимум шест години от момента на отпускане на заема, освен ако е модулиран в съответствие с точка 64, буква в) и общият размер на заемите на бенефициер, посочен в точка 64, буква д), няма да бъде надвишен.

⁷⁸ Минималният всичко включващ лихвен процент (базовият лихвен процент плюс маржовете за кредитен риск) следва да бъде най-малко 10 базисни пункта годишно.

⁷⁹ Минималният всичко включващ лихвен процент (базовият лихвен процент плюс маржовете за кредитен риск) следва да бъде най-малко 10 базисни пункта годишно.

⁸⁰ Минималният всичко включващ лихвен процент (базовият лихвен процент плюс маржовете за кредитен риск) следва да бъде най-малко 10 базисни пункта годишно.

⁸¹ Вж. резюмето на съдебната практика във връзка с модулацията в точка 64, буква в), публикувано на уебсайта на ГД „Конкуренция“ на адрес https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/ukraine_en.

- д. общият размер на заемите на бенефициер не следва да надвишава:
- i. 15 % от средния общ годишен оборот на бенефициера през последните три приключени счетоводни периода⁸²; или
 - ii. 50 % от разходите за енергия през 12-те месеца, предхождащи месеца, в който е подадено заявлението за помощ⁸³;
 - iii. при подходяща обосновка, предоставена от държавата членка на Комисията (например във връзка с предизвикателствата, пред които е изправен бенефициерът по време на настоящата криза)⁸⁴, размерът на заема може да бъде увеличен:
 - за покриване на нуждите от ликвидност: от момента на отпускане на помощта за следващите 12 месеца за МСП⁸⁵ и за следващите 6 месеца за големи предприятия;
 - за големи предприятия, които трябва да предоставят финансови обезпечения за дейности по търгуване на енергийните пазари, за да покрият нуждите от ликвидност, произтичащи от тези дейности, от момента на предоставяне на безвъзмездните средства за следващите 12 месеца;
 - нуждите от ликвидност следва да бъдат установени чрез самостоятелно сертифициране от страна на бенефициера⁸⁶;
 - нуждите от ликвидност, които вече са покрити от мерки за помощ по Временната рамка за COVID-19, не се покриват от мерки, приети съгласно настоящото съобщение;

⁸² Когато бенефициерите на мярката са новосъздадени предприятия, които нямат три приключени годишни счетоводни отчета, приложимият таван, посочен в точка 64, буква д), подточка i), ще се изчислява въз основа на продължителността на съществуване на предприятието към момента на подаване на заявлението за помощ от предприятието.

⁸³ Когато бенефициерите на мярката са новосъздадени предприятия, които нямат записи за целия последен период от дванадесет месеца, приложимият таван, посочен в точка 64, буква д), подточка ii), ще се изчислява въз основа на продължителността на съществуване на предприятието към момента на подаване на заявлението за помощ от предприятието.

⁸⁴ Съответната обосновка може да се отнася до бенефициери, осъществяващи дейност в сектори, които са особено засегнати от преките или косвените последици от руската агресия, включително ограничителните икономически мерки, предприети от Съюза и неговите международни партньори, както и ответните мерки, предприети от Русия. Тези последици могат да включват прекъсване на веригите на доставки или неизвършени плащания от Русия или Украйна, повишена нестабилност на цените на енергийните пазари и свързани с това нужди от обезпечение, повишен риск от кибератаки или повишаване на цените на конкретни материали или суровини, засегнати от настоящата криза.

⁸⁵ Съгласно определението в приложение I към Общия регламент за групово освобождаване.

⁸⁶ Планът за ликвидност може да включва както оборотния капитал, така и инвестиционните разходи. Комисията пояснява, че докато настоящото съобщение е в сила, съгласно настоящия раздел държавите членки могат да предоставят допълнителни субсидирани заеми на бенефициери, които вече са получили такава подкрепа, за да се вземат предвид новите нужди от ликвидност, които не са били включени в първоначалната оценка на нуждите от ликвидност. Всяка такава подкрепа трябва да отговаря на всички условия на настоящото съобщение и трябва да бъде гарантирано, че едни и същи нужди от ликвидност се покриват само веднъж.

- е. заемите следва да са свързани с инвестиционни нужди и/или с нужда от оборотен капитал;
- ж. заемите може да се предоставят пряко на крайните бенефициери или чрез кредитни институции и други финансови институции като финансови посредници. В такъв случай кредитните институции или другите финансови институции следва във възможно най-голяма степен да предават на крайните бенефициери предимствата, извлечени от субсидираните лихви по заеми. Финансовият посредник трябва да е в състояние да докаже, че прилага механизъм, който гарантира, че предимствата се прехвърлят във възможно най-голяма степен на крайните бенефициери, без предоставянето на субсидирани заеми по настоящия раздел да се обвързва с рефинансиране на съществуващи заеми.

2.4. Помощ за допълнителни разходи, дължащи се на изключително голямо увеличение на цените на природния газ и електроенергията

- (65) Освен наличните съществуващи възможности в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС и възможностите, посочени в настоящото съобщение, временната подкрепа би могла да смекчи последиците от изключително силното увеличение на цените на природния газ и електроенергията, причинено от военната агресия на Русия срещу Украйна. Такава подкрепа може да бъде предоставена на предприятията въз основа на тяхното текущо енергопотребление или на енергопотреблението, което са имали в миналото. В първия случай подкрепата ще даде възможност на най-засегнатите предприятия да продължат стопанската си дейност, но по своята същност ще включва по-малко стимули за пестене на енергия. На фона на недостига на доставки на газ в ЕС е важно също така да се запазят силните стимули за намаляване на търсенето и за постепенно преминаване към по-ниско потребление на газ. Подкрепата въз основа на енергопотреблението в миналото може да запази непокътнати пазарните стимули за намаляване на потреблението на енергия и да помогне на предприятията да се справят с последиците от настоящата криза, при условие че бенефициерите не намалят значително производствените дейности под необходимото за реализиране на целевите икономии на енергия и/или просто пренасочат потреблението си другаде. Поради това държавите членки се приканват да изискват от бенефициерите да поемат адекватни ангажименти за тази цел. За всеки допустим период държавите членки могат да въведат схема за подпомагане въз основа на текущото енергопотребление или на енергопотреблението в миналото.
- (66) Комисията ще счита държавната помощ за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС, при условие че са спазени следните условия:
 - а. помощта е предоставена не по-късно от 31 декември 2023 г.⁸⁷;

⁸⁷ Чрез дерогация, когато помощта се предоставя само след последваща проверка на удостоверителните документи на бенефициера и държавата членка реши да не включва възможността да бъдат отпуснати авансови плащания в съответствие с точка 68, помощта може да бъде предоставена до 31 март 2024 г., при условие че са спазени допустимият период, определен в точка 66, буква д), и изискванията, посочени в точка 68.

- б. помощта може да бъде предоставена под формата на преки безвъзмездни средства, данъчни⁸⁸ и платежни предимства или други форми, като например подлежащи на възстановяване аванси, гаранции⁸⁹, заеми⁹⁰ и собствен капитал, при условие че общата номинална стойност на тези мерки не надхвърля приложимия максимален интензитет на помощите. Всички използвани стойности трябва да бъдат в брутно изражение, тоест преди облагане с данъци или други такси;
- в. помощта, предоставена под формата на подлежащи на възстановяване аванси, гаранции, заеми или други подлежащи на възстановяване инструменти, могат да бъдат преобразувани в други форми на помощ, като например безвъзмездни средства, при условие че преобразуването се извършва най-късно до 30 юни 2024 г.;
- г. помощта е предоставена въз основа на схема с прогнозен бюджет. Държавите членки могат да ограничат помощта до дейности, които подпомагат конкретни икономически сектори от особено значение за икономиката или за сигурността и устойчивостта на вътрешния пазар, като се вземат предвид например критериите за приоритизиране на критични незащитени клиенти от съобщението „Да пестим газ за безпроблемна зима“⁹¹. Тези ограничения обаче трябва да бъдат разработени по-общо и да не водят до изкуствено ограничаване на потенциалните бенефициери;
- д. за целите на настоящия раздел допустимите разходи се изчисляват въз основа на потреблението на природен газ (включително като суровина), на електроенергия и на енергия за отопление и охлаждане⁹², произведени пряко от природен газ и електроенергия, закупени от бенефициера⁹³. Максималните допустими разходи се изчисляват по следната формула:

$$(p(t) - p(\text{ref}) * 1.5) * q$$

където:

t е даден месец — или период от няколко последователни месеца — между 1 февруари 2022 г. и най-късно 31 декември 2023 г. („допустим период“),

⁸⁸ Ако помощта се предоставя под формата на данъчно предимство, данъчното задължение, по отношение на което се предоставя това предимство, трябва да е възникнало не по-късно от 31 декември 2023 г.

⁸⁹ Когато помощта се предоставя под формата на гаранции съгласно настоящия раздел, се прилагат допълнителните условия по точка 61, буква и).

⁹⁰ Когато помощта се предоставя под формата на заеми съгласно настоящия раздел, се прилагат допълнителните условия по точка 64, буква ж).

⁹¹ COM/2022/360 final.

⁹² В случай на районни отоплителни или охладителни мрежи може невинаги да бъде възможно да се определи точно горивото, използвано от централния източник. В такива случаи държавите членки могат да разчитат на сертификати от операторите на районни отоплителни системи или на оценки, показващи енергийния микс на съответните мрежи, и да използват тази информация за изчисляване на дела на потреблението на енергия за отопление/енергия за охлаждане, който може да отговаря на условията за компенсация съгласно настоящия раздел.

⁹³ Изключително за целите на раздел 2.4 „бенефициер“ означава предприятие или правен субект, който е част от предприятието.

ref е периодът от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2021 г. („референтен период“),

$p(t)$ е средната цена за единица, консумирана от бенефициера през допустимия период (например в EUR/MWh),

$p(\text{ref})$ е средната цена за единица, консумирана от бенефициера през референтния период (например в EUR/MWh),

q е количеството, закупено от външни доставчици и консумирано от бенефициера като краен потребител⁹⁴. То може да бъде определено от държавата членка по един от следните начини:

- $q(t)$, т.е. потреблението на бенефициера през допустимия период, или
- $q(\text{ref})$, т.е. потреблението на бенефициера през референтния период.

Считано от 1 септември 2022 г., q не може да надвишава 70 % от потреблението на бенефициера за същия период през 2021 г.;

- е. общата помощ на бенефициер не надвишава 50 % от допустимите разходи и общата помощ на предприятие не надвишава 4 милиона EUR във всеки един момент;
- ж. помощта, предоставена съгласно настоящия раздел, може да се натрупва с помощта, предоставена съгласно раздел 2.1, при условие че не се превишават посочените в настоящия раздел приложими тавани на помощта на предприятие. За един и същ обем на потребление помощта, предоставена съгласно настоящия раздел, която е изчислена въз основа на потреблението в миналото ($q(\text{ref})$), не може да се натрупва с помощта, предоставена съгласно раздел 2.7.

(67) В определени ситуации може да е необходима допълнителна помощ за бенефициери, засегнати от спад в икономическите резултати по време на кризата. Държавите членки могат да предоставят помощ, надхвърляща стойностите, изчислени съгласно точка бб, буква е), когато освен условията в точка бб, букви а)–д) и ж) са спазени и следните условия:

- а. общата помощ на бенефициер не надвишава 40 % от допустимите разходи и общата помощ на предприятие не надвишава 100 милиона EUR във всеки един момент;
- б. за бенефициери, които могат да бъдат определени като „енергоемки предприятия“⁹⁵, общата помощ на бенефициер може да бъде увеличена до

⁹⁴ Доказано от бенефициера, например въз основа на съответната сметка. Ще се отчита само потреблението на електроенергия от крайните потребители, като продажбите и собственото производство се изключват. Изключват се потреблението на енергия в самия енергиен сектор и загубите, възникващи по време на преобразуването и разпределението на енергията.

⁹⁵ „Енергоемко предприятие“ е юридическо лице, при което покупките на енергийни продукти (включително енергийни продукти, различни от природен газ и електроенергия) възлизат най-малко

максимум 65 % от допустимите разходи, като общата помощ на предприятието не може да надвишава 50 милиона EUR във всеки един момент. Освен това бенефициерът трябва да докаже, че има намаление на ЕБИТДА⁹⁶ (като се изключва помощта) от най-малко 40 % през допустимия период в сравнение с референтния период или отрицателна ЕБИТДА (като се изключва помощта) през допустимия период;

- в. за бенефициери, които могат да бъдат определени като „енергоемки предприятия“ и които извършват дейност в един или повече от посочените в приложение I отрасли или подотрасли⁹⁷, общата помощ на бенефициера може да бъде увеличена до максимум 80 % от допустимите разходи, като общата помощ на предприятието не може да надвишава 150 милиона EUR в нито един момент. Освен това бенефициерът трябва да докаже, че има намаление на ЕБИТДА (като се изключва помощта) от най-малко 40 % през допустимия период в сравнение с референтния период или отрицателна ЕБИТДА (като се изключва помощта) през допустимия период;
- г. за помощ, предоставена съгласно точка 67, букви а), б) и в), ЕБИТДА на бенефициера през допустимия период, включително общата помощ, не може да надвишава 70 % от неговата ЕБИТДА през референтния период. В случаите, когато ЕБИТДА е била отрицателна през референтния период, помощта не може да води до увеличение на ЕБИТДА над 0 през допустимия период.

(68) Съгласно настоящия раздел предоставящият орган може да извърши авансово плащане на бенефициера. При извършване на авансовото плащане предоставящият орган може да разчита на приблизителни оценки на критериите за допустимост, определени в настоящия раздел, при условие че са спазени посочените в настоящия раздел тавани на помощта. Предоставящият орган установява процес за последваща проверка на съответните изисквания за допустимост и тавани на помощта въз основа на действителните данни и възвръща всички плащания на помощ, които не отговарят на критериите за допустимост или които надвишават таваните на помощта, не по-късно от шест месеца след края на допустимия период.

на 3,0 % от производствената стойност или от оборота, въз основа на данни от финансовите счетоводни отчети за календарната 2021 г. Като алтернатива могат да се използват данни за първото полугодие на 2022 г., като в този случай бенефициерът може да бъде определен като „енергоемко предприятие“, ако покупките на енергийни продукти (включително енергийни продукти, различни от природен газ и електроенергия) възлизат най-малко на 6,0 % от производствената стойност или от оборота.

⁹⁶ ЕБИТДА означава печалба преди лихви, данъци и амортизация, с изключение на еднократни обезценки.

⁹⁷ В приложение I са посочени отраслите и подотраслите, за които се счита, че са особено изложени на загуба на конкурентоспособност поради енергийната криза, и за които интензитетът на извършваната от (под)отрасъла търговия с трети държави и интензитетът на емисиите на (под)отрасъла представляват обективни показатели. Даден бенефициер ще се счита за извършващ дейност в отрасъл или подотрасъл, посочен в приложение I, съгласно класификацията на бенефициера в секторните национални сметки или ако една или няколко от дейностите, които той извършва и които са включени в приложение I, са генерирани повече от 50 % от неговия оборот или производствена стойност през 2021 г.

2.5. Помощ за ускоряване на внедряването на енергия от възобновяеми източници, съхранение и възобновяема топлинна енергия от значение за REPowerEU

- (69) Освен съществуващите възможности, налични в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, от съществено значение в контекста на военната агресия на Русия срещу Украйна и на плана REPowerEU⁹⁸ е да се ускори и увеличи наличността на енергията от възобновяеми източници по икономически ефективен начин с оглед на бързото намаляване на зависимостта от внос на руски изкопаеми горива и ускоряването на енергийния преход. Държавната помощ за ускоряване на разгръщането на мощности от слънчева, вятърна и геотермална енергия, електроенергия и съхранение на топлинна енергия, възобновяема топлинна енергия, както и производството на водород от възобновяеми източници, биогаз и биометан от отпадъци и остатъци представлява подходящо, необходимо и целенасочено решение за намаляване на зависимостта от вносни изкопаеми горива в настоящия контекст. С оглед на неотложната необходимост да се гарантира бързото изпълнение на проекти, които ускоряват внедряването на енергия от възобновяеми източници, съхранението и възобновяемата топлинна енергия, са оправдани за определен срок някои опростявания за изпълнението на мерките за подпомагане.
- (70) Комисията ще счита за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС помощ за насърчаване на производството на електроенергия от възобновяеми източници, водород от възобновяеми източници, биогаз и биометан от отпадъци и остатъци, електроенергия и съхранение на топлинна енергия и възобновяема топлинна енергия, при условие че са изпълнени следните условия:
- a. помощта се предоставя за едно от следните:
 - i. производство на фотоволтаична или друга слънчева електроенергия;
 - ii. производство на електроенергия от вятъра;
 - iii. производство на геотермална енергия;
 - iv. съхраняване на електроенергия или топлинна енергия (също и в комбинация с един от другите видове инвестиции, обхванати от настоящия раздел);
 - v. производството на топлинна енергия от възобновяеми източници, включително чрез термopомпи в съответствие с приложение VII към Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета⁹⁹;
 - vi. производството на водород от възобновяеми източници;
 - vii. производството на биогаз и биометан от отпадъци и остатъци в съответствие с критериите на ЕС за устойчивост съгласно член 29 от Директива (ЕС) 2018/2001 и Регламент (ЕС) 2018/841¹⁰⁰;

⁹⁸ COM/2022/230 final, 18 май 2022 г.

⁹⁹ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82).

- б. схемите за подпомагане могат да бъдат ограничени до една или няколко технологии по точка 70, буква а), но не трябва да включват изкуствено ограничение или дискриминация (включително при предоставянето на лицензи, разрешителни или концесии, когато такива се изискват), като например ограничения по големина на проектите, местоположение или регионални аспекти или много специфични (под)видове технологии в рамките на една от технологиите, посочени в точка 70, буква а);
 - в. помощта се предоставя под формата на преки безвъзмездни средства, подлежащи на възстановяване аванси, заеми, гаранции или данъчни предимства;
 - г. помощта се предоставя въз основа на схема с прогнозен обем и бюджет;
 - д. помощта се предоставя най-късно до 31 декември 2023 г. и инсталациите трябва да бъдат завършени и пуснати в експлоатация в срок от 30 месеца след датата на предоставяне или 36 месеца след датата на предоставяне на помощта за разположени в морето вятърни инсталации и инсталации за водород от възобновяеми източници. Когато този срок не е спазен, 5 % от предоставената помощ трябва да бъдат върнати или тя да бъде намалена с 5 % за всеки месец след първото тримесечно закъснение и с 10 % за всеки месец закъснение след шестия месец, освен ако закъснението се дължи на фактори извън контрола на бенефициера на помощта и не е могло да бъде предвидено в разумни граници¹⁰¹;
 - е. когато помощта се предоставя под формата на договори за текущи плащания на помощ, срокът на тези договори не трябва да надвишава 20 години, след като подпомаганата инсталация е започнала да функционира;
 - ж. помощта се предоставя чрез състезателна тръжна процедура, която е открита, ясна, прозрачна и недискриминационна, въз основа на обективни критерии, които са предварително определени и които свеждат до минимум риска от стратегическо наддаване. Най-малко 70 % от всички критерии за подбор, използвани за класиране на офертите, трябва да бъдат определени като помощ за единица опазване на околната среда¹⁰² или помощ за единица произведена енергия или енергийна мощност;
- з. състезателната тръжна процедура не е задължителна, когато помощта се предоставя под формата на данъчни предимства, доколкото тя се предоставя по един и същ начин за всички допустими предприятия, извършващи дейност в един и същ сектор на стопанска дейност, които се намират в същото или подобно фактическо положение по отношение на

¹⁰⁰ Регламент (ЕС) 2018/841 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за включването на емисиите и поглъщанията на парникови газове от земеползването, промените в земеползването и горското стопанство в рамката в областта на климата и енергетиката до 2030 г. и за изменение на Регламент (ЕС) № 525/2013 и Решение № 529/2013/ЕС (ОВ L 156, 19.6.2018 г., стр. 1).

¹⁰¹ Сред тези фактори могат да са например задължителните ограничителни мерки, наложени на населението поради пандемия, или прекъсване във веригата на доставки на необходимото оборудване за проектите. Сред тези фактори обаче не са закъсненията при получаването на необходимите разрешения за проекта.

¹⁰² Например EUR на тон намаление на CO₂.

целите или задачите на мярката за помощ. Освен това състезателната тръжна процедура не е задължителна, когато помощта, предоставена на предприятие за проект, не надвишава 25 милиона евро и бенефициерите на помощта са малки проекти, определени, както следва:

- i. за производство на електроенергия, съхраняване на електричество или топлинна енергия — проекти с инсталирана мощност под или равна на 1 MW;
- ii. за технологии за производство на топлинна енергия и газ — проекти с инсталирана мощност под или равна на 1 MW или еквивалент на такава;
- iii. за производство на водород от възобновяеми източници — проекти с инсталирана мощност под или равна на 3 MW или еквивалент на такава;
- iv. за производство на биогаз и биометан от отпадъци и остатъци — проекти с инсталирана мощност под или равна на 25 000 тона годишно;
- v. за проекти, които са 100 % собственост на МСП или на общности за енергия от възобновяеми източници — проекти с инсталирана мощност, равна на или под 6 MW;
- vi. за проекти, които са 100 % собственост на малки предприятия и микропредприятия или на общности за енергия от възобновяеми източници, само за производство на вятърна енергия — проекти с инсталирана мощност, равна на или под 18 MW.

Когато помощта за малки проекти не се предоставя в рамките на състезателна тръжна процедура, интензитетът на помощта не надвишава 45 % от общите инвестиционни разходи. Интензитетът на помощта може да бъде увеличен с 20 процентни пункта за помощи, предоставени на малки предприятия, и с 10 процентни пункта за помощи, предоставени на средни предприятия;

- и. обемите на офериранията мощност или производство трябва да бъдат определени така, че да се гарантира, че тръжната процедура действително е състезателна. Държавата членка трябва да докаже правдоподобността на това, че оферираният обем ще съответства на потенциалната оферта за проекти. Това може да стане чрез позоваване на минали търгове, технологични цели в националния план в областта на енергетиката и климата¹⁰³ или чрез въвеждане на предпазен механизъм в случай на риск от занижаване на броя на участниците в търговете. В случай на многократно занижаване на броя на участниците в състезателните тръжни процедури

¹⁰³ Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1).

държавата членка трябва да въведе корективни мерки за всички бъдещи схеми, за които уведомява Комисията за същата технология;

- й. помощта трябва да бъде замислена така, че да се запазят ефективни оперативни стимули и ценови сигнали. Освен това помощта трябва да бъде замислена по начин, който взема предвид неочаквани печалби, включително във времена на изключително високи цени на електроенергията или природния газ, например чрез въвеждане на предварително определен механизъм за възстановяване на средства или като помощта се отпуска под формата на двупосочни договори за разлика¹⁰⁴;
 - к. когато помощта се предоставя за производството на водород от възобновяеми източници, държавата членка трябва да гарантира, че водородът се произвежда от възобновяеми енергийни източници в съответствие с методиките, определени в Директива (ЕС) 2018/2001 за възобновяемите течни и газообразни горива от небиологичен произход;
 - л. помощта по тази мярка не трябва да се комбинира с друга помощ за същите допустими разходи;
 - м. помощ може да се предоставя за инвестиции, чиито дейности са започнали, считано от 20 юли 2022 г.; за проекти, започнали преди 20 юли 2022 г., помощ може да бъде предоставена, ако е необходимо значително да се ускори инвестицията или да се разшири обхватът ѝ. В такива случаи са допустими за помощ само допълнителните разходи, свързани с усилията за ускоряване или с разширения обхват;
 - н. помощта трябва да подтиква бенефициера да осъществи инвестиция, която той не би осъществил или би извършил по ограничен или различен начин без помощта. Комисията счита, че предвид изключителните икономически предизвикателства, пред които са изправени предприятията поради настоящата криза, обикновено при липса на помощ бенефициерите биха продължили дейността си без промени, при условие че продължаването на дейностите им без промени не води до нарушение на правото на Съюза;
 - о. държавата членка трябва да гарантира спазването на принципа за ненанасяне на значителни вреди.
- (71) Комисията ще счита за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС помощта за увеличаване на максималната мощност на съществуващите инсталации, като същевременно не се предприемат допълнителни инвестиции, при условие че са изпълнени следните условия:
- а. съществуващата инсталация е свързана към мрежата преди 1 октомври 2022 г. и се е ползвала от помощ, която е одобрена от Комисията съгласно

¹⁰⁴ Договорът за разлика дава право на бенефициера да получи сума, равна на разликата между фиксирана „цена на упражняване“ и референтна цена — например пазарна цена — за единица продукция. Договорите за разлика могат също да предвиждат възстановяване на средства от бенефициерите на данъкоплатците или потребителите за периоди, в които референтната цена надвишава цената на упражняване.

член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС или която е освободена от задължението за уведомяване;

- б. помощта е необходима за увеличаване на максималната мощност на съществуващите инсталации, така че мощността им да бъде увеличена с до 1 MW на инсталация или еквивалент на такава, като същевременно не се предприемат допълнителни инвестиции;
- в. помощта е предоставена до 31 декември 2023 г. и допустимият период за подпомагане по мярката за помощ приключва до 31 декември 2023 г.;
- г. помощта отговаря на изискванията, определени в точка 71, букви а), б), в), г), й) и к);
- д. помощта по тази мярка не трябва да се комбинира с друга помощ, която подкрепя същата допълнителна мощност.

2.6. Помощ за декарбонизация на промишлените производствени процеси чрез електрификация и/или използване на водород от възобновяеми източници и водород от електролиза на вода, отговарящ на определени условия, и за мерки за енергийна ефективност

- (72) Освен съществуващите възможности, налични в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, държавната помощ за улесняване на инвестициите в декарбонизацията на промишлените дейности, по-специално чрез електрификация и технологии, използващи водород от възобновяеми източници и водород от електролиза на вода, отговарящ на условията по точка 73, буква з), както и инвестициите в мерки за енергийна ефективност в промишлеността, представлява част от подходящо, необходимо и целенасочено решение за намаляване на зависимостта от вносни изкопаеми горива в контекста на руската военна агресия срещу Украйна. С оглед на спешната необходимост от ускоряване на този процес за бързо осъществяване на такива инвестиции са оправдани някои опростявания.
- (73) Комисията ще счита за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС помощта за инвестиции, водещи до i) значително намаляване на емисиите на парникови газове от промишлени дейности, които понастоящем използват изкопаеми горива като енергиен източник или изходна суровина, или ii) значително намаляване на потреблението на енергия в промишлените дейности и процеси, при условие че са изпълнени всички посочени по-долу условия:
 - а. помощта се предоставя въз основа на схема с прогнозен бюджет;
 - б. максималният размер на индивидуалната помощ, която може да бъде предоставена на предприятие, по принцип не трябва да надвишава 10 % от целия наличен бюджет за такава схема. При наличие на подходяща обосновка, предоставена от държавата членка на Комисията, Комисията може да приеме схеми, които предвиждат отпускането на индивидуални помощи, надвишаващи 10 % от целия наличен бюджет за схемата;
 - в. помощта се предоставя под формата на преки безвъзмездни средства, подлежащи на възстановяване аванси, заеми, гаранции или данъчни предимства;

- г. инвестицията¹⁰⁵ трябва да дава възможност на бенефициера да извърши едното или и двете от следните действия:
- i) да намали с най-малко 40 % в сравнение с положението преди помощта преките емисии на парникови газове от своята промишлена инсталация, която понастоящем използва изкопаеми горива като енергиен източник или изходна суровина, чрез електрификация на производствените процеси или използване на водород от възобновяеми източници и водород от електролиза на вода, отговарящ на условията по точка 73, буква з) по-долу, за замяна на изкопаемите горива; за целите на проверката на намаляването на емисиите на парникови газове следва да се вземат предвид и действителните емисии от изгарянето на биомаса¹⁰⁶;
 - ii) да намали с най-малко 20 % в сравнение с положението преди отпускането на помощта потреблението на енергия в промишлените инсталации във връзка с подпомаганите дейности¹⁰⁷;
- д. що се отнася до инвестициите, свързани с дейности, обхванати от схемата за търговия с емисии (СТЕ), помощта води до намаляване на емисиите на парникови газове на инсталацията бенефициер под съответните референтни стойности за безплатно разпределяне на квоти, определени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/447 на Комисията¹⁰⁸;
- е. помощта не трябва да се използва, за да се финансира увеличение на общия производствен капацитет на бенефициера;
- ж. когато помощта се предоставя за инвестиция за декарбонизация в промишлеността, включваща употребата на водород от възобновяеми източници, държавата членка трябва да гарантира, че използваният водород се произвежда от възобновяеми енергийни източници в съответствие с методиките, определени в Директива (ЕС) 2018/2001 за възобновяемите течни и газообразни горива от небиологичен произход;
- з. помощ може да се предоставя и за инвестиция за декарбонизация в промишлеността, включваща употребата на водород, произведен от електроенергия, в един от следните случаи:

¹⁰⁵ Помощите за инвестиции, които имат за цел намаляване на преките емисии на парникови газове или потреблението на енергия, включително под праговете по точка 73, буква г) от настоящото съобщение, могат да бъдат освободени от задължението за уведомяване, при условие че са спазени правилата на Общия регламент за групово освобождаване.

¹⁰⁶ Намалението на преките емисии на парникови газове трябва да се измерва спрямо средните преки емисии на парникови газове, генерирани през петте години, предхождащи заявлението за помощ (средни годишни емисии).

¹⁰⁷ Намалението на потреблението на енергия трябва да се измерва спрямо потреблението на енергия, отчетено през петте години, предхождащи заявлението за помощ (средно годишно потребление).

¹⁰⁸ Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/447 на Комисията от 12 март 2021 г. за определяне на преразгледани стойности на показателите за безплатното разпределяне на квоти за емисии за периода 2021—2025 г. съгласно член 10а, параграф 2 от Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 87, 15.3.2021 г., стр. 29).

- i) водородът се произвежда само в часове, в които пределният производствен агрегат в тържната зона, където се намира електролизаторът в периодите за уреждане на дисбалансите, през които електролизаторът консумира, е централа за производство на електроенергия без изкопаеми горива. Водород, произведен в часове, в които пределният производствен агрегат в тържната зона, където се намира електролизаторът в периодите за уреждане на дисбалансите, през които електролизаторът консумира, е централа за производство на електроенергия от възобновяеми източници, и който вече е броен като водород от възобновяеми източници по смисъла на точка 73, буква ж), не може да се брой втори път съгласно настоящия раздел;
 - ii) като алтернатива водородът се произвежда от електроенергия, получена от мрежата, а електролизаторът произвежда водород за определен брой часове пълно натоварване, равен на или по-малък от броя часове, през които пределната цена на електроенергията в тържната зона е била определена от инсталации, произвеждащи електроенергия без изкопаеми горива; Водород, произведен за брой часове пълно натоварване, равен на или по-малък от броя часове, в които пределната цена на електроенергията в тържната зона е била определена от инсталации, произвеждащи електроенергия от възобновяеми източници, и който вече е бил отчетен като водород от възобновяеми източници по смисъла на точка 73, буква ж), не може да се брой втори път съгласно настоящия раздел;
 - iii) като алтернатива държавата членка трябва да гарантира, че използваният водород от електролиза на вода постига намаление на емисиите на парникови газове през целия жизнен цикъл с най-малко 70 % спрямо използваното за сравнение изкопаемо гориво от 94g CO₂eq/MJ и че произхожда от източници, които не съдържат изкопаеми горива. Методът за изчисляване на емисиите на парникови газове, разпределени за електроенергията, не следва да води до увеличаване на потреблението на изкопаеми горива в съответствие с целите на REPowerEU. Само дялът на произведения водород, съответстващ на средния дял на електроенергията от инсталации за производство на електроенергия без изкопаеми горива, в държавата на производство, измерен две години преди въпросната година, може да се използва за целите на настоящия раздел. Дялът на водорода, произведен в съответствие с настоящата точка, съответстващ на средния дял на електроенергията от централи за производство на електроенергия от възобновяеми източници в държавата на производство, измерен две години преди въпросната година, не може да се брой втори път съгласно настоящия раздел, доколкото вече е бил отчетен като водород от възобновяеми източници по смисъла на точка 73, буква ж);
- и. помощта се предоставя до 31 декември 2023 г. и зависи от условието инсталацията или оборудването, което ще бъде финансирано от инвестицията, да бъде завършено и пуснато в пълна експлоатация в срок от 30 месеца след датата на предоставяне или в срок от 36 месеца след датата на предоставяне на помощта за инвестиции, свързани с използването на водород от възобновяеми източници и водород от електролиза на вода,

отговарящи на условията по точка 73, буква з). Когато срокът за завършване и пускане в експлоатация не е спазен, 5 % от предоставената помощ трябва да бъдат върнати или тя да бъде намалена с 5 % за всеки месец закъснение след първото тримесечно закъснение и с 10 % за всеки месец закъснение след шестия месец, освен ако закъснението се дължи на фактори извън контрола на бенефициера на помощта и не е могло да бъде предвидено в разумни граници¹⁰⁹. Когато крайният срок за завършване и пускане в експлоатация е спазен, помощта под формата на подлежащи на възстановяване аванси може да се преобразува в безвъзмездни средства; в противен случай подлежащият на възстановяване аванс се връща на равни годишни вноски в срок от пет години след датата на предоставяне на помощта;

- й. помощ може да се предоставя за инвестиции, чиито дейности са започнали, считано от 20 юли 2022 г.; за проекти, започнали преди 20 юли 2022 г., помощ може да бъде предоставена, ако е необходимо значително да се ускори инвестицията или да се разшири обхватът ѝ. В такива случаи са допустими за помощ само допълнителните разходи, свързани с усилията за ускоряване или с разширения обхват;
- к. помощта не трябва да се предоставя само за да бъдат спазени приложимите стандарти на Съюза¹¹⁰;
- л. помощта трябва да подтиква бенефициера да осъществи инвестиция, която той не би осъществил или би извършил по ограничен или различен начин без помощта. Комисията счита, че предвид изключителните икономически предизвикателства, пред които са изправени предприятията поради настоящата криза, обикновено при липса на помощ бенефициерите биха продължили дейността си без промени, при условие че продължаването на дейностите им без промени не води до нарушение на правото на Съюза;
- м. допустимите разходи са разликата между разходите по подпомагания проект и икономииите на разходи или допълнителните приходи в сравнение със ситуацията при липса на помощ за целия жизнен цикъл на инвестицията;
- н. интензитетът на помощта не трябва да превишава 40 % от допустимите разходи. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 10 процентни пункта за помощи, предоставени на средни предприятия, и с 20 процентни пункта за помощи, предоставени на малки предприятия. Интензитетът на помощта може също така да бъде увеличен с 15 процентни пункта за инвестиции, водещи до намаляване на преките емисии на парникови газове

¹⁰⁹ Сред тези фактори могат да са например задължителните ограничителни мерки, наложени на населението поради пандемия, или прекъсване във веригата на доставки на необходимото оборудване за проектите. Сред тези фактори обаче не са закъсненията при получаването на необходимите разрешения за проекта.

¹¹⁰ Съгласно определението в точка 19(89) от Съобщението на Комисията — Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката от 2022 г. (ОВ С 80, 18.2.2022 г., стр. 1).

с поне 55 % или на потреблението на енергия с поне 25 % в сравнение със ситуацията преди отпускането на инвестицията¹¹¹;

- о. като алтернатива на изискванията, посочени в точка 73, букви м) и н), инвестиционната помощ може да бъде предоставена чрез състезателна тръжна процедура, която е открита, ясна, прозрачна и недискриминационна, въз основа на обективни критерии, които са предварително определени и които свеждат до минимум риска от стратегическо наддаване. Най-малко 70 % от всички критерии за подбор, използвани за класиране на офертите, трябва да бъдат определени като помощ за единица опазване на околната среда (например EUR за тон намален CO₂ или EUR за единица спестена енергия). Бюджетът, свързан с тръжната процедура, трябва да бъде правнообвързващо ограничение в смисъл, че може да се очаква, че не всички оференти ще получат помощ;
- п. схемата трябва да бъде замислена по начин, който взема предвид неочаквани печалби, включително във времена на изключително високи цени на електроенергията или природния газ, например чрез въвеждане на предварително определен механизъм за възстановяване на средства;
- р. помощта по настоящия раздел не трябва да се комбинира с друга помощ за същите допустими разходи.

2.7. Помощ за допълнително намаление на потреблението на електроенергия

- (74) Освен съществуващите възможности, налични в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, и възможностите, посочени в настоящото съобщение, може да е необходима временна подкрепа за постигане на намалението на потреблението на електроенергия, обхванато от членове 3 и 4 от Регламент (ЕС) 2022/1854¹¹². Тази подкрепа може да спомогне за облекчаване на извънредното увеличение на цените на електроенергията чрез намаляване на потреблението за по-скъпите технологии за производство на електроенергия (които понастоящем използват газ). Поради това е също толкова важно да се запазят стимулите за съществуващите намаления на потреблението на електроенергия и да се осигури съгласуваност с целите за намаляване на търсенето на газ, определени в Регламент (ЕС) 2022/1369¹¹³. Поради различията между държавите членки са необходими насоки, за да се гарантира, че гъвкавостта се определя от критерии, насочени към осигуряване на еднакви условия на конкуренция и запазване на целостта на единния пазар.
- (75) Комисията ще счита за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС помощта за намаление на потреблението на електроенергия, при условие че са изпълнени следните кумулативни условия:

¹¹¹ Намалението на преките емисии на парникови газове или на потреблението на енергия трябва да се измерва спрямо средните преки емисии на парникови газове или потребление на енергия, възникнали през петте години, предхождащи заявлението за помощ (средни годишни емисии/средно потребление).

¹¹² Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията (ОВ L 2611, 7.10.2022 г., стр. 1).

¹¹³ Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета от 5 август 2022 г. относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ (ОВ L 206, 8.8.2022 г., стр. 1).

- а. помощта трябва да предоставя финансова компенсация само когато такава компенсация се изплаща за допълнителна електроенергия, която не е консумирана, в сравнение с очакваното потребление („съпоставителни данни“) през съответния час без състезателната тръжна процедура, посочена в точка 75, буква д) („допълнително намаление на потреблението“). За да се определи допълнителното намаление на потреблението, могат да се използват различни методики. За да се гарантира, че помощта се предоставя само за допълнително намаление на търсенето, държавите членки следва като цяло да вземат предвид стимулите от по-високите цени на енергията, всякакви стимули от други плащания и схеми за подпомагане, метеорологичните условия и рисковете от спекулации;
- б. помощта трябва да бъде замислена така, че да допринесе за постигането на цел за намаляване на потреблението на електроенергия, определена в членове 3 и 4 от Регламент (ЕС) 2022/1854¹¹⁴. Ако помощта е предназначена да надхвърли целите, държавата членка трябва да докаже наличието на допълнителни ползи от помощта (например намалени разходи за енергийната система или намалено потребление на газ), които са необходими¹¹⁵ и пропорционални за преодоляване на сериозните затруднения в икономиката, като същевременно се запазва вътрешният пазар;
- в. помощта трябва бъде предоставена въз основа на схема с прогнозен обем и бюджет;
- г. помощта може да бъде предоставена под различни форми, включително преки безвъзмездни средства, заеми и гаранции;
- д. помощта трябва да бъде предоставена чрез състезателна тръжна процедура, която е открита, ясна, прозрачна и недискриминационна, въз основа на обективни критерии, които са предварително определени и които свеждат до минимум риска от стратегическо наддаване. Ако бъде установен риск от свръхкомпенсация, помощта трябва да бъде замислена така, че да бъдат взети предвид неочакваните печалби, например чрез въвеждане на предварително определен механизъм за възстановяване на средства;
- е. състезателните тръжни процедури по принцип следва да включват всички възможни начини за постигане на допълнително намаление на потреблението, и по-специално:
- i. потребителите да прехвърлят или избягват потреблението на електроенергия;
 - ii. съхраняване на собствена електроенергия тип „зад електромера“, за да се намали потреблението през пиковите часове (освен когато помощта не води до допълнително намаление на потреблението); и

¹¹⁴ Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията (ОВ L 2611, 7.10.2022 г., стр. 1).

¹¹⁵ Такава помощ по принцип ще се счита за необходима, ако допринесе за постигането на намаление на потреблението на газ.

- iii. активи за производство на собствена електроенергия тип „зад електромера“, които не използват газ като гориво. Държавите членки могат да решат да изключат производството, за което се използват други изкопаеми горива;
- ж. по отношение на точка 75, буква е) схемите могат да бъдат ограничени до една или няколко категории бенефициери при едно от следните обстоятелства:
 - i. когато разликите в характеристиките (напр. продължителност, честота на задействане) на услугите, които могат да бъдат предлагани от потенциалните бенефициери, са такива, че офертите за MWh не могат да се считат за сравними;
 - ii. когато държавите членки могат да докажат на Комисията, че конкуренцията няма да бъде излишно нарушена; или
 - iii. за да се гарантира навременно изпълнение (напр. чрез удължаване на съществуващите схеми);

Във всеки случай схемите не трябва да включват изкуствено ограничение или дискриминация. В съответствие с член 17 от Директива (ЕС) 2019/944¹¹⁶ схемите не трябва да бъдат неоснователно ограничавани до конкретни клиенти или групи клиенти, включително доставчици на агрегирани услуги;

- з. критериите за допустимост за участие в състезателните тръжни процедури трябва да бъдат прозрачни, обективни и недискриминационни. Бенефициерите трябва вече да разполагат с подходящи уреди за измерване на електроенергията¹¹⁷ или да се ангажират да инсталират такива, преди да осигурят допълнителното намаление на потреблението. От съображения за административно опростяване за бенефициерите може да се прилага изискване за минимален размер на офертата. В този случай минималният размер на офертата не трябва да надвишава 10 MW и трябва да е разрешено агрегиране, за да се достигне прагът;
- и. за да могат бенефициерите да определят точно цената на своите оферти, трябва да бъдат определени ясни и обективни критерии, които трябва да описват кога ще бъде задействано допълнителното намаление на потреблението на бенефициера. При все това може да се наложи да бъдат въведени достатъчно предпазни мерки — например известна рандомизация на задействането — за да се избегне създаването на стимули за спекулации, като например изкуствено завишаване на съпоставителните данни;
- й. за да се избегнат отрицателни последици за потреблението на газ, бенефициерите следва да се ангажират, че допълнителното им намаление на

¹¹⁶ Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (преработен текст) (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 125).

¹¹⁷ Т.е. измервателни уреди, които измерват поотделно потреблението, когато се изисква допълнително намаляване на търсенето и когато не се изисква такава.

потреблението на електроенергия няма да доведе до увеличаване на общото им потребление на газ. Освен това, що се отнася до помощта за намаляване на потреблението на електроенергия през пиковите часове, за да се осигурят ползите от преминаване на потреблението на електроенергия от пиковите в извънпиковите часове¹¹⁸, като същевременно се избягва възпрепятстване на постигането на целта за намаляване на общото потребление на електроенергия, бенефициерите следва да поемат ангажимент да не потребяват повече от 150 % в извънпиковите часове от компенсираното намаление на потреблението на електроенергия през пиковите часове;

- к. в рамките на състезателната тръжна процедура бенефициерите трябва да бъдат избрани въз основа на най-ниските единични разходи за допълнително намаление на потреблението (в EUR/MWh или еквивалент на тази мярка¹¹⁹). Държавите членки могат да въведат допълнителни обективни, прозрачни и недискриминационни критерии за класиране с цел насърчаване на по-екологични технологии, необходими за подпомагане на постигането на целите на Съюза в областта на опазването на околната среда;
- л. възнаграждението трябва да бъде предоставено на всеки бенефициер въз основа на действителното постигнато допълнително намаление на потреблението (за разлика от допълнителното намаление на потреблението, което бенефициерът се е ангажирал да постигне);
- м. помощта не трябва да нарушава излишно правилното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия. По отношение на помощта държавите членки могат да позволят трансгранично участие;
- н. допълнителното намаление на потреблението, което се компенсира, трябва да се осъществи в рамките на срока на прилагане на съответния(те) член(ове) от Регламент (ЕС) 2022/1854¹²⁰ или в случай на помощ, надхвърляща тези цели, до 31 декември 2023 г.;
- о. възможно е кумулиране с други мерки за държавна помощ, при условие че се избягва свръхкомпенсация, като се гарантира например, че помощта се предоставя чрез открита конкурентна тръжна процедура. Във всеки случай помощ не може да бъде предоставяна, ако тя покрива допустими разходи, които вече са покрити от други мерки за държавна помощ.

3. МОНИТОРИНГ И ДОКЛАДВАНЕ

(76) Държавите членки трябва да публикуват съответна информация за всяка индивидуална помощ, предоставена съгласно настоящото съобщение, в размер

¹¹⁸ Понятието „извънпикови часове“ трябва да се определи по такъв начин, че като цяло да се избягва потреблението на електроенергия, когато за производството на електроенергия се използва газ.

¹¹⁹ Например когато бенефициерите се избират въз основа на цената на мощността (EUR/MW) за намаляване на потреблението през определен брой часове. В този случай броят на часовете трябва да бъде определен предварително.

¹²⁰ Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията (ОВ L 261I, 7.10.2022 г., стр. 1).

над 100 000 EUR¹²¹ и над 10 000 EUR¹²² в сектора на първичното селско стопанство и рибарството на подробния уебсайт за държавните помощи или ИТ инструмента¹²³ на Комисията в срок от 12 месеца от момента на предоставянето ѝ.

- (77) За мерките за помощ по раздел 2.4. от настоящото съобщение, когато общата помощ на предприятие надхвърля 50 милиона евро, държавите членки трябва да включат в своите схеми изискване бенефициерът да представи на предоставящия орган в срок от една година от момента на предоставяне на помощта план, в който се посочва как бенефициерът ще намали въглеродния отпечатък на своето потребление на енергия или как ще изпълни което и да е от изискванията, свързани с опазването на околната среда или сигурността на доставките, описани в точка 33 от настоящото съобщение. Това изискване се прилага от 1 януари 2023 г.
- (78) Държавите членки трябва да представят годишни доклади на Комисията¹²⁴.
- (79) Държавите членки трябва да гарантират съхранението на подробна документация за предоставянето на помощта, предвидена в настоящото съобщение. Тази документация, която трябва да съдържа цялата информация, необходима, за се установи дали са спазени необходимите условия, трябва да се съхранява за срок от 10 години от отпускането на помощта и при поискване да се предоставя на Комисията.
- (80) Комисията може да поиска допълнителна информация по отношение на отпуснатата помощ, по-специално за да провери дали са спазени условията от нейното решение за одобрение на мярката за помощ.
- (81) С цел наблюдение на изпълнението на настоящото съобщение Комисията може да поиска от държавите членки да предоставят обобщена информация относно използването на мерките за държавна помощ за преодоляване на сериозните затруднения в икономиката вследствие на настоящата криза и свързаните с нея ограничителни мерки.

¹²¹ Т.е. информацията, изисквана в приложение III към Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. и приложение III към Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията. В случай на подлежащи на възстановяване аванси, гаранции, заеми, подчинени заеми и други форми на помощ номиналната стойност на базисния инструмент се добавя за всеки бенефициер. За данъчни и платежни предимства размерът на индивидуалната помощ може да бъде посочен в диапазони.

¹²² Т.е. информацията, изисквана в приложение III към Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията и приложение III към Регламент (ЕС) № 1388/2014 на Комисията от 16 декември 2014 г. В случай на подлежащи на възстановяване аванси, гаранции, заеми, подчинени заеми и други форми на помощ номиналната стойност на базисния инструмент се добавя за всеки бенефициер. За данъчни и платежни предимства размерът на индивидуалната помощ може да бъде посочен в диапазони.

¹²³ Функцията за публично търсене в базата данни за прозрачност на държавните помощи дава достъп до данни за отпускането на индивидуални държавни помощи, предоставени от държавите членки, в съответствие с европейските изисквания за прозрачност на държавната помощ и може да бъде намерена на адрес <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=bg>.

¹²⁴ ОВ L 140, 30.4.2004 г., стр. 1.

4. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

- (82) Комисията прилага настоящото съобщение от 28 октомври 2022 г. Комисията прилага разпоредбите на настоящото съобщение по отношение на всички мерки, за които е изпратено уведомление, считано от 28 октомври 2022 г., както и по отношение на мерките, за които е изпратено уведомление преди тази дата.
- (83) Настоящото съобщение заменя временната рамка при кризи, приета на 23 март 2022 г.¹²⁵ и изменена на 20 юли 2022 г.¹²⁶ („предишната временна рамка при кризи“). Тази предишна временна рамка при кризи се оттегля, считано от 27 октомври 2022 г.
- (84) Като цяло помощта, предоставена съгласно раздели 2.1—2.3 от предишната временна рамка при кризи, и помощта, предоставена съгласно същите съответни раздели от настоящото съобщение, не могат в никой момент да надвишават таваните на помощта, предвидени в съответните раздели от настоящото съобщение. Що се отнася до раздел 2.4, помощта, предоставена съгласно предишната временна рамка при кризи, и помощта, предоставена съгласно настоящото съобщение, не могат да надвишават таваните на помощта, предвидени в настоящото съобщение, за същия допустим период. Помощта, предоставена съгласно раздели 2.5 и 2.6 от предишната временна рамка при кризи, не може да се натрупва с помощ, предоставена съгласно същите съответни раздели от настоящото съобщение, ако покрива същите допустими разходи.
- (85) В съответствие с известието на Комисията за определяне на приложимите правила при оценка на незаконосъобразната държавна помощ¹²⁷ Комисията прилага настоящото съобщение по отношение на помощта, за която не е изпратено уведомление, ако помощта е предоставена от 28 октомври 2022 г. нататък.
- (86) Във всички останали случаи Комисията ще прилага правилата, установени във временната рамка при кризи, която е в сила към датата на предоставяне на помощта.
- (87) Комисията ще преразгледа всички раздели на настоящото съобщение преди 31 декември 2023 г. въз основа на важни съображения, свързани с конкуренцията или икономиката, както и на промените в международен план. Ако е полезно, Комисията може също да предостави допълнителни пояснения относно подхода си към конкретни въпроси.
- (88) В тясно сътрудничество със засегнатите държави членки Комисията гарантира бързата оценка на мерките след ясно и пълно уведомяване за мерките, разгледани в настоящото съобщение. Държавите членки следва да съобщят на Комисията за своите намерения и да я уведомят възможно най-рано и най-изчерпателно за плановете си да въведат такива мерки. Комисията ще предостави насоки и помощ на държавите членки в този процес.

¹²⁵ ОВ С 131I, 24.3.2022 г., стр. 1.

¹²⁶ ОВ С 280, 21.7.2022 г., стр. 1.

¹²⁷ ОВ С 119, 22.5.2002 г., стр. 22.

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Особено засегнати отрасли и подотрасли¹²⁸

	Код по NACE	Описание
1	0510	Добив на антрацитни и черни въглища
2	0610	Добив на нефт
3	0710	Добив на железни руди
4	0729	Добив на руди на цветни метали
5	0891	Добив на минерални суровини за химическото производство и на естествени торове
6	0893	Добив на сол
7	0899	Добив на други неметални материали и суровини, неклассифицирани другаде
8	1041	Производство на растителни и животински масла и мазнини, без маргарин
9	1062	Производство на нишесте и нишестени продукти
10	1081	Производство на захар
11	1106	Производство на малц
12	1310	Подготовка и предене на текстилни влакна
13	1330	Облагородяване на прежди, платове и облекло
14	1395	Производство на нетъкани текстилни изделия, без облекло
15	1411	Производство на облекло от обработени меки кожи
16	1621	Производство на фурнир и дървесни плочи
17	1711	Производство на влакнести полуфабрикати
18	1712	Производство на хартия и картон
19	1910	Производство на кокс и продукти на коксуването

¹²⁸ (Под)отраслите, изброени от гледна точка на техния интензитет на емисиите и интензитет на търговията, съответстват на изброените в Делегирано решение (ЕС) 2019/708 на Комисията от 15 февруари 2019 г. за допълнение на Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на определянето на отраслите и подотраслите, за които се счита, че са изложени на риск от изместване на въглеродни емисии, за периода 2021—2030 година (ОВ L 120, 8.5.2019 г., стр. 20).

20	1920	Производство на рафинирани нефтопродукти и брикети от въглища и торф
21	2011	Производство на промишлени газове
22	2012	Производство на багрила и пигменти
23	2013	Производство на други основни неорганични химични вещества
24	2014	Производство на други основни органични химични вещества
25	2015	Производство на азотни съединения и торове
26	2016	Производство на полимери в първични форми
27	2017	Производство на синтетичен каучук в първични форми
28	2060	Производство на изкуствени и синтетични влакна
29	2110	Производство на лекарствени вещества
30	2311	Производство на необработено плоско стъкло
31	2313	Производство на опаковки и домакинско стъкло
32	2314	Производство на стъклени влакна
33	2319	Производство и обработване на други изделия от стъкло, вкл. за техническа употреба
34	2320	Производство на огнеупорни изделия
35	2331	Производство на керамични плочки
36	2332	Производство на тухли, керемиди и други изделия от печена глина за строителството
37	2341	Производство на домакински порцелан, декоративни изделия от порцелан и други керамични материали
38	2342	Производство на санитарна керамика
39	2351	Производство на цимент
40	2352	Производство на вар и гипс
41	2399	Производство на изделия от други неметални минерали, неклассифицирани другаде
42	2410	Производство на чугун, стомана и феросплави
43	2420	Производство на тръби, кухи профили и фитинги за тях от стомана
44	2431	Студено изтегляне на пръти

45	2442	Производство на алуминий
46	2443	Производство на олово, цинк, калай
47	2444	Производство на мед
48	2445	Производство на други цветни метали
49	2446	Преработка на ядрено гориво
50	2451	Леене на чугун
	Код по Продком	Описание
1	81221	Каолин и други каолинови глини
2	10311130	Картофи, пригответени или консервирани по начин, различен от този с оцет или оцетна киселина (включително картофи, термично обработени или частично термично обработени в мазнина и след това замразени), замразени
3	10311300	Брашно, грис, прах, люспи, гранули и агломерати под формата на гранули, от сушени картофи
4	10391725	Доматено пюре и каша, концентрирани
5	105122	Мляко прясно и сметана, пълномаслени, на прах
6	105121	Мляко прясно и сметана, обезмаслени, на прах
7	105153	Казеин
8	105154	Лактоза и сироп от лактоза
9	10515530	Суроватка и видоизменена суроватка на прах, гранули или други твърди форми, дори концентрирана или с прибавка на подсладители
10	10891334	Хлебни маи
11	20302150	Остъкляващи емайли и гланцове, ангоби и подобни препарати за керамичната, емайловата или стъкларската промишленост
12	20302170	Течни лустра и подобни препарати, фрити и други стъкла под формата на прах, гранули, пластинки или люспи
13	25501134	Открито щамповани железни части за трансмисионни валове, гърбични валове, колянни валове и колена и т.н.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Таблица на съответствието

Временна рамка при кризи, приета на 23 март 2022 г. и изменена на 20 юли 2022 г.		Настояща временна рамка при кризи	
Точки	1—14	Точки	1—14
Точка	14а	Точка	15
		Нови точки	16—17
Точка	15	Точка	18
Точка	16	Точка	19
Точка	17	Точка	20
Точка	18	Точка	21
Точка	19	Точка	22
		Нови точки	23—24
Точка	20	Точка	25
Точка	21	Точка	26
Точка	22	Точка	27
Точка	23	Точка	28
		Нови точки	29, 30, 31 и 32
Точка	24	Точка	33
Точка	25	Точка	34
Точка	25а	Точка	35
Точка	26	Точка	36
Точка	26а	Точка	37
Точка	26б	Точка	38
Точка	26в	Точка	39
Точка	26г	Точка	40
Точка	27	Точка	41
Точка	28	Точка	42
Точка	29	Точка	43
Точка	30	Точка	44
Точка	31	Точка	45
Точка	32	Точка	46
Точка	33	Точка	47
Точка	34	Точка	48
Точка	35	Точка	49
Точка	36	Точка	50
Точка	37	Точка	51
Точка	38	Точка	52
Точка	39	Точка	53
Точка	40	Точка	54
Точка	41	Точка	55
Точка	42	Точка	56
Точка	43	Точка	57
Точка	44	Точка	58

Точка	45	Точка	59
Точка	46	Точка	60
Точка	47	Точка	61
		Нова буква	61, буква ж)
Точка	47, буква ж)	Точка	61, буква з)
Точка	47, буква з)	Точка	61, буква и)
Точка	48	Точка	62
Точка	49	Точка	63
Точка	50	Точка	64
Точка	51	Точка	65
Точка	52	Точка	66
Точка	53	Точка	67
		Нова точка	68
Точка	53а	Точка	69
Точка	53б	Точка	70
		Нова точка	71
Точка	53в	Точка	72
Точка	53г	Точка	73
		Нови точки	74 и 75
Точка	54	Точка	76
		Нова точка	77
Точка	55	Точка	78
Точка	56	Точка	79
Точка	57	Точка	80
Точка	58	Точка	81
Точка	59	Точка	82
		Нови точки	83, 84, 85 и 86
Точка	60	Точка	87
Точка	61	Точка	88